پارچەیەك
ژ دیـوانـا لاغـەری

مەلا عومەرێ تینیسی یێ مکسی

ساخکرن و بەرهەڤکرنا

تەحسین دۆسکی   حوسێن شەمرەخی

سپیرێز

2011

سپیرێز

رێڤەبەرێ گشتی و سەرنڤیسەر

مؤید طیب

کوردستانا عێراقێ ـ دهۆک

تاخێ مازی - جادا ئاشتی

ئاڤاهیێ سپیرێز

www.spirez.org

www.spirezpage.net

- **ژمارا وەشانێ:** (٣٤٢)
- **ناڤێ پەرتووکێ:** پارچەیەك ژ دیوانا لاغەری
- **ساخکرن و بەرهەڤکرنا:** تەحسین دۆسکی و حوسێن شەمرەخی
- **دەرهینانا ناڤەرۆکی:** تەحسین دۆسکی
- **بەرگ:** نەجمەدین بیری
- **سەرپەرشتکارێ چاپێ:** شێروان ئەحمەد تەیب
- **چاپا:** ئێکێ
- **تیراژ:** (١٠٠٠) دانە
- **ژمارا سپاردنێ:** ل پەرتوکخانەیا بەدرخانیان ل دهوك (٢٧١٥) ل سالا ٢٠١١
- **چاپخانەیا:** خانی / دهۆك

SPIREZ PRESS & PUBLISHER

DUHOK

دار سبيريز للطباعة والنشر

دهوك

پارچەیەك
ژ دیوانا لاغەری

مەلا عومەرێ تینیسی یێ مکسی

ساخکرن و بەرهەڤکرنا

تەحسین دۆسکی حوسێن شەمرەخی

2011 سپیریز

پێشگۆتن
لاغەر کی بوو؟ و کەنگی ژیابوو؟

د دیرۆکا ئەدەبییاتا کوردی دا هژمارەکا نە یا کێم ژ ئەدیب و شاعران وندا بووینە، هندەک ژ وان هەما ب ئێکجاری مە ناڤێن وان نەبهیستینە؟ و هندەک ژی ب تنێ ناڤ یان ناسناڤێن وان گەهشتینە مە، و بەرهەمێ وان ل بن خرخالێن گرانییا زەمانی ژناڤچووینە، یان ژی ل بن تۆزا ژبیرکرنێ مایینە، و ژ خۆ هندەکێن دی هەبووینە کێمەک ژ بەرهەمێ وان هاتییە دیتن، بێی تشتەکی ئەم ژ ژین و سەرهاتییا وان بزانین، و ئێک ژ وان شاعرێ مە یێ ڤێ جارێ لاغەرە..

(لاغەر) ئەوێ حەتا نوکە کەسێ ژ مە ب دورستی نەدزانی کییە، بۆ ئێکەمین جار ناڤێ وی (یان ب دورستی ناسناڤێ وی یێ شعری) ب بەرگوهـ کەفتی، ل سالا ١٩٥٩ زایینی بوو، دەمێ بەرگێ دویێ یێ کتێبا (العقد الجوهري في شرح ديوان الشيخ الجزري) یا مەلا ئەحمەدێ زڤنگی هاتییە چاپکرن، دەمێ مەلا ئەحمەدی تەخمیسەکا (لاغەری) ل سەر شعرەکا مەلایێ جزیری بەلاڤکری، و ل دەستپێکێ ئاشکەرا کری کو ((ئەڤ تەخمیسە یا شاعرەکێ کوردە، ناسناڤێ وی لاغەرە)) و چونکی ئەڤ تەخمیسە یا کەفتییە د ناڤ دانەیا جزیرێ یا دیوانا مەلایی دا، ئەوا زڤنگی بۆ کتێبا خۆ کرییە بنگەهـ، زڤنگی بۆ هندێ چوویە کو ((دبت لاغەر ئێک ژ شاگردین مەلایێ جزیری بت، لەو تەخمیسا وی جهێ خۆ د ناڤ ئەصلێ دیوانا مەلایی دا کرییە))[1].

و ب ڤی ڕەنگی مژ و مۆران د (لاغەری) و کەسینییا وی هاتە ئالاندن، و ڤێ ئجتهادا زڤنگی هزرا گەلەک ڤەکۆلەران دویر بر، و هەچییێ پشتی وی هاتی بەری هەر

(١) بریێنە: العقد الجوهری، ص ٦٧٠.

تشتەکی هـزر کـر کـو دڤێت دەمێ (لاغەر) لێ ژیای یێ کەڤن بت، چونکی (ئحتماله) ئـەو ژ شاگردین مەلایێ جزیری ب خۆ بت! ژ بەر تەخمیسا وی -وەکی مە گۆتی- د دانەیا جزیرێ دا هاتییە، و هێژای گۆتنێیە زڤنگی ئاشکەرا نـەکرییە کـانێ دانـەیا جزیرێ ل سـالا چـەندێ هاتییە نڤیسین.

و پشتی هنگی دەمێ سەیدا صادق بەهائەددینێ ئامێدی کتێبا خۆ (هۆزانڤانێت کـورد) ل سالا ١٩٨٣ چاپکری، وی ئەو مژا ل دۆر لاغەری هەی هێشتا زێدەتر لـێ کـر، دەمـێ وی پالدایە سـەر هنـدەک گـۆتنێن زارکری (شـەفـەهی) و گـۆتی: ((هـەر وەکـی ناڤـدارە ل دەڤـەرا بەهدینا ناڤێ خالد ئاغایێ زێباری لاغرییە))[1].

و ژ بەر نەبوونا چو زانینان ل دۆر (لاغەری) و کەسینییا وی حەتـا وی دەمـی، پشتی هنگی هەر نڤیسەرەکێ هاتی[2] گۆتنا سەیدا صادقی وەک ڕاستییەکا نە بەرگومان وەرگرت، و دوپاتکر کـو لاغــەر خـالــدێ زێبـارییـە، بێی -ب ڕاستی- دەلیلەکێ بنبڕ ل سەر ڤێ چەندێ د دەست دا هەبت.

لاغەر خالدێ زێباری نینە:

مە گۆت: ئێکەمین کەس ئیشارەت دایە هندێ کو لاغـەر ناسناڤێ شعری یـێ خالـدێ زێبارییە سەیدا صادق بەهائەددین بوو، و ئەو ب خۆ ئاشکەرا دکەت کو وی د ڤێ بۆچوونا خۆ دا پالدایە سەر هندەک گۆتنێن دەڤی یێن هندەک مرۆڤێن ئەختیار، لەو ئەو بـۆ هنـدێ چوویـە کـو مادەم (لاغــەر) خـالـدێ زێبارییە، مەعنا ئەو دێ خودانێ (بەیتا سیسەبانێ) ژی بـت، و خالدێ زێباری هەر وەکی دئێتە گۆتن -ل دویڤ گۆتنا سەیدا صادقی- ل سەر چاخ و دەمێ مـەلا مـەنـصـووریێ گێرگاشی و باتەیی، یان پاشی وان ب هەیامەکێ، ب چەند سـالا ژییـە، کو ل دویماهییا سەدێ پانزدێ ژ بوینا عیسای و سەدێ شانزدێ ژییە..[3]

---

(١) هۆزانڤانێت کورد، پ ٢٦٤.

(٢) وەکـی مـە دکتێبـا خـۆ (المدخل لدراسة الأدب الكردي) دا کـری ل سـالا ١٩٩٣، و سـەیدا ڕەشـید فنـدی دکتێبا خۆ (من ينابيع الشعر الكردي) دا کری ل سالا ٢٠٠٤.

(٣) هۆزانڤانێت کورد پ ٢٦٤.

و سەیدایێ صادق د کتێبا خۆ دا هندەکێ ژ (بەیتا سیسەبانێ) یا خالدێ زێباری ڤەدگوهێزت، و ژێ نائێتە زانین کو ئەو لاغەرە، و شعرەکا لاغەری ژی ژ دەستنڤیسەکێ ڤەدگوهێزت و ژ وێ ژی نائێتە زانین کو ئەو خالدێ زێبارییە.. و ئەڤرۆ پشتی بۆ مە ب دەلیل ئاشکەرا بووی کو لاغەر نە خالدێ زێبارییە، ئەو گۆتنێن ب دەڤی دهاتنە گۆتن یێن سەیدایێ صادقی پالدایە سەر چو بهایێ خۆ نامینت!

لاغەر مەلا عومەرێ مکسییە:

و ئەڤە بۆ جارا ئێکێیە ئەدیبەک ب ناڤێ مەلا عومەرێ مکسی ئەم دبهیسین، و قەنجییا ڤێ چەندێ ژی بۆ نەڤییێ وی مەلا (عەبدلمەجیدێ تینیسی) دزڤرت، ئەوێ پارچەیەک ژ دیوانا لاغەری ل نک خۆ پاراستی، و ئەڤرۆ ژ کەرەما خۆ پێشکێشی خواندەڤانێن ئەدەبییاتا کوردی کری.. و نە ب تنێ هندە، بەلکی وی چەند لایەکێن ڤەشارتی ژی ژ دیرۆکا لاغەری و مالباتا وی ئاشکەرا کرن، و ل ڤێرێ ئەم دێ وان زانینان ل بەر دەست دانین، دا مفا ژێ بێتە وەرگرتن.

لاغەر، و رامانا وێ مرۆڤێ لاواز و هەژارە، ناسناڤ و تەخەللوصا شعری یا مەلا عومەرییە، و مەلا عومەر کورێ عەبدصەمەدییە، ومالا وان ب ناڤێ مالا (عەتۆیی) دئێتە ناسین، و ژ عەشیرەتا (تینیس)ێیە کو ئێک ژ عەشیرەتێن ب هێز و ناڤدارێن مکسێیە، ل ژێرییا رۆژئاڤایا گۆلا وانێ، ل نێزیکی دەڤەرا هیزانێ، ل باکوورێ کوردستانێ.

هێڤێنێ بنەمالا وان ژ دەڤەرا بەهدینایە، باپیرێ وان یێ مەزن ل دۆرێن سالا هزارێ مشەختی (١٥٩١ زایینی) ژ گوندێ (بەرۆشکێ)[1]، بەر ب باکوورێ ڤە مشەخت بووبوو، و ل باژێرێ (مکسێ) ئاکنجی بووبوو، ل تاخا بەرۆژێ ل مەحەلا (ئارچاسی)یێ.

---

(١) گوندێ بەرۆشکێ ئەوێ ب ناڤێ: (بەرۆشکا سەعدوونی) دئێتە ناسین، ئێک ژ گوندێن عەشیرەتا (دۆسکییانە)، و ئەو ئێک ژ گوندێن مەزن و ناڤدارە، هەر د بەرێ دا ئەو جهێ زانین و زانایان بوو، و مەدرەسا بەرۆشکێ ئێک ژ مەدرەسێن ناڤدارێن بەهدینا بوو، گەلەک مەلایێن دەڤەرێ لێ خواندبوو، و چەقەکێ بنەمالا شێخێن بریفکا، ژ نەڤیێن شێخ شەمسەددینێ ئەخلاتی هاتبوونە بەرۆشکێ و لێ ئاکنجی بووبوون، و چەند زانایەکێن ناڤدار ژێ رابووبوون.

بوونا وی:

بوونا مەلا عومەرێ تینیسی، وەکی ئاشکەرا ل بازێرێ مکسێ بوو، بەلێ سالا بوونا وی ب دورستی مە نەزانییە، هەر چەندە ئەو دکەفتە دۆرێن سەدسالا نۆزدێ زایینی؛ چونکی وەرگرتنا وی بۆ ئیجازا مەلاتییێ ڤەدگەرییتە سالا ١٣٠٤ مشەختی (١٨٨٦ زایینی)، و ئەگەر ژییێ وی هنگی بیست بیست وپێنج سالەک تێ هەبت، دڤێت بوونا وی ل دۆرێن سالا ١٨٦٠ زایینی بت.

ل بەر خواندنێ:

وەکی عورف و عەدەتێن فەقییان ل کوردستانێ، هێشتا ل زارۆکینییا خۆ مەلا عومەری قەستا چەند گوند و بازێرەکان کر ژ بۆ وەرگرتنا علمی، ل سەری وی ل مکسێ ل نک بابێ خۆ دەست ب خواندنا خۆ کر، و هنگی مەدرەسا میر حەسەن وەلی ئەوا دکەفتە مکسێ ئێک ژ مەزنترین مەدرەسێن کوردستانێ بوو، لەو دویر نینە وی ل ڤێ مەدرەسێ ژی بۆ دەمەکی خواند بت. پشتی هنگی وی قەستا گوندێ (ئارواسێ) کر، کو ئێک ژ بنگەهێن ناڤدارێن علم و تەصەوفێ بوو ل وی سەردەمی، و بۆ دەمەکی ل وێرێ ما و علمێ رێزێ وەرگرت، پاشی چوو گوندێ کاڤاشێ و دەمەکی ل وێرێ ژی خواند..

و پشتی هنگی وی د گەل پسمامێ خۆ مەلا خورشیدی[1] قەستا وارگەهێ مەلایێ جزیری کر، و ل جزیرا بۆتان، ل مەدرەسا سۆر، فەقیاتی کر، و ل جزیرێ، ژ بلی وەرگرتنا علمی، و ژ فەیضا مەلایێ جزیری -وەکی دئێتە گۆتن- هەوایێ عشقێ لێدا، و ڤیانا ڤەهاندنا شعران د دلی دا زێدە بوو، و دەمێن درێژ وی -ب تنێ، یان د گەل فەقییێن هەڤالێن خۆ- ل نک گۆڕا مەلایێ جزیری دبۆراندن، ب تایبەتی ل شەڤێن ئەینییێ، و ژ بەر ڤێ عشق و ئەڤینا وی یا بەر چاڤ هەر ژ هنگی وەرە ئەو ب ناسناڤێ مەلا عومەرێ عاشق ناڤدار بوو.. و ئەڤ ئەڤین و گرێدانا وی ب مەلایێ جزیری و دیوانا وی ڤە حەتا دویماهییا ژییێ مەلا عومەری یا بەردەوام بوویە.

---

(١) مەلا خورشید ژی شاعر بوو، ناسناڤێ خۆ د شعرێ دا کربوو (بەیاضی)، و شعرەکا وی د ڤێ کتێبێ دا هەیە.

و پشتی دەمەکی ژ مانا وی ل جزیرێ دوبارە ئەو ڤەگەریا بازێرێ خۆ مکسێ و قەستا مەدرەسا میر حەسەن وەلی کر و بەردەوامی دا خواندنا خۆ، حەتا خواندن ل نک مەلا شەعبانێ کورێ مەلا عەبدللاهێ مکسی ب دویماهی ئینای، و ل (٢٨) مەها (ربیع الأول)ێ ژ سالا ١٣٠٤ مشەختی (بەرانبەر ١٨٨٦/١٢/٢٤ ز) ئیجازا مەلاتییێ ژێ وەرگرت[1].

مەلاتییا لاغەرێ:

پشتی سەیدایێ مەلا عومەری ئیجازا مەلاتییێ وەرگرتی، دەست دا مەلاتی و دەرس گۆتنێ، و بۆ دەمەکی ئەو بووبوو ئێک ژ سەیداێێن مەدرەسا میر حەسەن وەلی ل مکسێ، و ژ بەر کو سەیدای دەمێ خۆ هەمی دابوو دەرسدان و مەلاتی و ڤەهاندنا شعران، وی هەوەسا ژنئینانێ نەبوو، بەلێ شێخی وی سەیید فەهیمێ ئارواسی دەمێ دیتی ژییێ وی یێ دبۆرت فەرمان لێ کر ئەو ژنێ بینت، و وی داخوازا شێخێ خۆ ب جهئینا، هەر چەندە وی حەز دکر ئەو ژی وەکی سەیدایێ خۆ مەلایی جزیری ژییێ خۆ هەمییێ بدەتە مەدرەسێ و فەقییان، و پشتی ژن ئینای وی مالا خۆ ژ مکسێ برە گوندێ (تەرەماخێ) و ل وێرێ بوو مەلا، هەر وەسا وی دەرس ژی ددانە فەقییان. و کورەکێ وی هەبوو دگۆتنێ: نورەددین، ئەو ژی بووبوو مەلا، لەو دگۆتنێ: مەلا نورەددین.

لاغەر ل دەڤەرا بەهدینا:

پشتی چەند سالان ژ مانا وی ل گوندێ تەرەماخێ، و ژ بەر کاودانێن سەخت و گران یێن دەڤەر تێرا بۆری ژ بەر شەرێن بەردەوامێن دەولەتا ئۆسمانی وورووسان، گەلەک جاران وەلاتێ سەرحەدێ تووشی ئاتاف و کارەساتان دبوو، و خەلکێ دەڤەرێ ژی پتر ژ جارەکێ نەچار بوویە ژ ترس و برسان دا دەڤەرا خۆ بەردەن و ب مهاجری قەستا رۆژئاڤا و باشوورێ بکەن.. و جارەکێ ژ ڤان جاران سەیدایێ مەلا عومەر ژی نەچار بوویە وەلاتێ خۆ بهێلت، و مشەخت ببت، و هنگی مالا وی ل گوندێ تەرەماخێ بوو، سەیدا -وەکی مە گۆتی- نەچار بوو دەڤەرا مکسێ بهێلت، و بەر ب باشوورێ ڤە موهاجر ببت..

---

(١) دەقێ ئیجازا وی پشتی دەمەکی دێ ڤەگێرین.

هنگی وی قەستا دەڤەرا بەهدینا کر، و ئنیەتا وی ئەو بوو بچت قەستا گوندێ (بەرۆشکێ) بکەت، ئەو جهێ هێڤێنێ بنەمالا وی ژێ هاتی، بەلێ دەمێ ئەو گەهشتییە گوندێ (مەمانێ)[1] ئەو ل شێخ عەبدلقەهارێ مەمانی[2] بوو مێڤان، و پشتی شێخی سەرهاتییا وی زانی، داخواز ژێ کر ئەو بمینتە ل (مەمانێ) و ببتە سەیدا ل مەدرەسا گوندی، دا فەقی مفایی ژێ ببینن.

مەلا عومەری داخوازا وی ب جهئینا، و سێ سالان ما ل گوندێ مەمانێ، و ل ڤان هەر سێ سالان وی دەرس دانە فەقییان، و بەلکی ئەڤە ئێک ژ ئەگەرێن بەلاڤبوونا هندەک بەرهەمێ لاغەری بت ل دەڤەرا بەهدینا.

و پشتی سێ سالان ژ مانا مەلا عومەری ل گوندێ مەمانێ، وی دەستویری ژ شێخ عەبدلقەهاری خواست کو بزڤرته وەلاتێ خۆ..

مەلا عومەر ل مکسێ:

پشتی مەلا عومەر ژ دەڤەرا بەهدینا زڤری، قەستا دەڤەرا مکسێ کر، ل سەری چوو گوندێ (کاڤاشێ) و بوو دەمەکی مەلاتی ل وێرێ کر.. پاشی چوو گوندێ (سێڤ ئاکراکێ) و بوو دەمەکی مەلاتی ل وێرێ ژی کر.

و دویماهییێ مەلا عومەر چوو گوندێ (زڤستانییێ) و ل وێرێ مەلاتی کر، هەر وەسا دەرس دانە فەقییان، و ئەو ب ڤی رەنگی ما حەتا مری.

مەلا عومەری د ژیانا خۆ یا دەرسدانێ دا گەلەک فەقی گەهاندینە، و ئیجازا مەلاتییێ دایێ، ژ وان: سەیید محەمەد صالحێ ئارواسی، و مەلا عەبدللاهێ تینیسی، و مەلا

(١) مەمانێ ژی ئێک ژ گوندێن دۆسکییانە، دکەفتە نێزیکی گوندێ بەرۆشکێ، و مەدرەسەکا ناڤدار ل گوندێ مەمانی ژی هەبوو، هژمارەکا مەزن یا فەقییان لێ هەبوون.

(٢) شێخ عەبدلقەهار کورێ شێخ عەبدلجبارێ کورێ شێخ عەبدللاهێ بریفکی بوو، و شێخ عەبدللاهـ برایێ شێخ نورەددینێ بریفکییە، شێخ عەبدلقەهار ئێکەمین شێخێ بنەمالا بریفکایە هاتی ل گوندێ مەمانێ ئاکنجی بووی، و ئەو ئێک ژ ناڤدارترین شێخێن قادرییان بوو ل سەر دەمێ خۆ ل دەڤەرا بەهدینا، ل سالا ١٣٣٦ مشەختی (١٩١٧ زایینی) مربوو، و دیرۆکا مرنا وی ب حسێبا ئەبجەدی پەیڤا (غفرناه)یە. بڕێنە کتێبا (فضلاء بهدینان) یا مەلا محەمەد سەعیدێ بریفکانی، دهۆک ١٩٩٧، پ ٢٩.

عەبدللاهێ صارهی، و مەلا عومەرێ نۆڤیسی و مەلا مصطەفایێ ئاکراکی، و گەلەکێن دی ژی.

مرنا وی:

ل گوندێ زڤستانییێ ئەوێ دکەفتە دەڤەرا مکسێ، و ل دۆرێن سالا ١٣٣٠ مشەختی (١٩١٢ زایینی) سەیدا مەلا عومەرێ مکسی، چوویە بەر دلۆڤانییا خودێ، و گۆڕا وی ل ڤی گوندی ئاشکەرایە، و خەلکێ وی جهی ب چاڤێ پیرۆزییێ بەرێ خۆ ددەنێ.

لاغەرێ صووفی:

ژ بلی مەلاتی و دەرسدانێ تێکەلییا مەلا عومەرێ مکسی (لاغەری) د گەل طەریقەتێ ژی هەبوو، و دئێتە زانین کو ئەو ئێک ژ موریدێن طەریقا نەقشەبەندییان بوو، و شێخێ وی شێخ فەهیمێ ئارواسی بوو.

و شێخ فەهیم کوڕێ عەبدلحەمیدێ کوڕێ شێخ عەبدررەحمانێ قوطبێ ئارواسی بوو، ل سالا ١٢٤١ مشەختی (١٨٢٥ زایینی) هاتبوو سەر دنیایێ، و ل سالا ١٣١٣ مشەختی (١٨٩٥ زایینی) مربوو، و ئێک ژ شێخێن نەقشبەندییان یێن ناڤدار بوو، و خەلیفێ سەیید طاهایێ نەهری بوو، و ئاشکەرایە کو سەیید طاها د طەریقەتێ دا دگەهتە شێخ خالدێ شارەزۆری.

لاغەرێ شاعر و دیوانا وی:

مخابن ئەم چویی ژ سەرهاتییا شعری یا لاغەری نزانین، کانێ ل چ سالێ وی دەست ب ڤەهاندنا شعران کربوو؟ و ژێدەرێن شاعرییەتا وی چ بوون؟ بەلێ ژ ڤان شعرێن وی یێن نوکە ل بەردەست کو هژمارا وان (٣٠) شعرن، دئێتە زانین کو ئەو شاعرەکێ مەزن بوو، و شعرا وی ژ تەخەیا ئێکێ دئێتە هژمارتن..

و بۆری د گەل مە کو پەیوەندییەکا رووحی یا موکم د ناڤبەرا لاغەری و مەلایێ جزیری دا هەبوو، و هەڤالێن وی ڤەدگوهێزن کو دەمێن درێژ وی د گەل خواندنا دیوانا مەلایێ جزیری دبۆراندن، و گەلەک جاران وی ئەو ب دەنگ دخواند، و د ڤێ دەلیڤەیێ دا هندەک

سەرهاتییێن نەئێنە باوەرکرن ژێ ڤەدگوهێزن! و هەر چاوا بت ئەڤە هندێ دگەهینت کو ڤیانەکا تایبەت وی بۆ جزیری و دیوانا وی هەبوو.

و ژ ڤان شعرێن لاغەری دئێتە زانین کو وی دیوانەک ل سەر هەمی حەرفێن هجائی هەبوویە، و ب نیشانان ئەو دیوانەکا مەزن بوویە، بەلێ مخابن ئەوا مایی ب تنێ ژ قافییا (ئەلیفێ) حەتا قافییا (دالێ)یە، و هەر وەکی شعرێن قافیێن دی ل بەر دەست نەماینە.. و ئەڤ شعرە ژی ئەون یێن نەڤییێ وی مەلا عەبدلمەجیدێ مکسی بەری سێ چار سالەکان بۆ خۆ د دەستنڤیسەکێ دا نڤیسین، و ب ڤی ڕەنگی ئەو ژ مرنێ ڕزگار کرین.

و چونکی ئەڤ شعرە پارچەیەکن ژ دیوانا لاغەری مە ناڤێ (پارچەیەک ژ دیوانا لاغەری) ل سەر ڤێ کتێبێ دانا ب وێ ئومێدێ کو ڕۆژەک بێت و دیوان هەمی و ب تمامی بکەفتە بەر دەستێن حەژێکەرێن شعرا کوردی.

نص الإجازة العلمية
للملا عمر المكسي (لاغر)

بسم الله الرحمن الرحيم

و به نستعين

الحمد لله الذي جعل العلماء ورثة الأنبياء، فلذا شبهوا بسراج ظلمات الجهل ونجوم الاهتداء، والصلاة والسلام على طور التجليات الإحسانية، وعروس المملكة الربانية، محمد، مظهر سر الوجود الجزئي والكلي، عين الوجود العلوي والسفلي، وعلى آله الأبرار، وصحابته الأخيار.

وبعد: فيقول الذليل الراجي عفو الجليل، ابن ملا عبد الله المكسي شعبان الحقير العليل، المقتدي بالعلماء العاملين الماهرين، والخادم للفحول العارفين الكاملين، لما صاحبنا صاحب الطبع الحليم، والقلب السليم، والصدق العميم، جعله الرب الكريم ورثة أنبيائه، ووفقه لما يحبه ويرضاه بالقرآن الحكيم، والنبي الذي هو للمؤمنين رؤوف رحيم، ملا عمر بن عبد الصمد التينيسي، وقرأ علي عدة من العلوم النقلية والعقلية، فصار عالماً في الشروح والمتون، وقابلاً للتدريس في الفنون، فأجزته برواية مروياتي خاصة وعامة، منقولاً ومعقولاً، أصولاً وفروعاً، كما أجازني العالم العامل، والمرشد الكامل، والبارع الوارع، والسالک الناسک، طيب الأعراق، حميدة الأخلاق، أحسن السيرة، نقي البشيرة، حافظ أركان الشريعة، مقبول أهل الطريقة، برهان الحقيقة، محبوب أهل اليقين، شهاب الملة والدين، سيف الإسلام والمسلمين، فخر المحققين، بقية أولياء الله في العالمين، الشيخ درويش الخالدي النقشبندي الفرسافي، متعنا الله ببركة أنفاسه وعلومه.

بإجازة البحر الزاخر، والسحاب الماطر، والحبر الماهر، في العلم الباطن والظاهر، مسلک الحق المبين، رئيس العالمين، بدر الكاملين، المنيف الفائق، الموشي الحاجي طيب أفندي الخالدي النقشي.

بإجازة رئيس القدماء، المشهور بين العلماء، ذي الفضل الحسن، مولانا الملا حسن أفندي الهقيدي.

بإجازة الفاضل الكامل، الفاني في الله، الباقي بالله، المرشد الكامل، المتبحر في جميع الفنون، منبع الكرامات البارقة، صاحب التأليفات الفائقة، الملا خليل السعردي.

بإجازة عن الأستاذ الأجل، والنحرير الأكمل، المولى ملا محمود البهديني.

بإجازة الأستاذ الأعظم، والحبر الأفخم، العالم بالعلوم الظاهر والباطن[1]، محمد صالح أفندي.

بإجازة عن والده الفاضل النبيل، إسماعيل أفندي.

وهذا الفاضل قد قرء العلوم كلها على والده الماجد، ذي المفاخر الجلية، إبراهيم بن حيدر.

وهو على والده العلامة، والبحر الفهامة، صاحب التأليفات الفائقة، والتقريرات الرائقة، حيدر بن أحمد.

وهو على والده صاحب المحاكمات في الكلام، مفيض عوارف المعارف على طبقات الأنام، أحمد بن حيدر.

وهو قرء العلوم النقلية والعقلية، والفنون الأدبية، على والده العلامة، والنحرير الفهامة، حيدر الأول، رحمه الله تعالى، تلميذ مولانا زين الدين البلاتي.

بإجازة أستاذه المذكور للخاصة والعامة.

عن ولي الله بلا نزاع، وصفي الصوفية بلا دفاع، الشيخ طه الكردي القادري، ثم الدمشقي، بأسانيده العالية.

وهو على العالم الفاضل عبد الله الأشنوي.

وهو قرء على المتخلق بالخلق العلي، الملا علي.

---

(١) كذا بالأصل، والأصح: الظاهرة والباطنة.

وهو على والده.

وهو على مولانا زين الدين البلاتي، تلميذ المحقق جلال الملة والدين محمد بن أسعد الصديق الدواني..

وأيضاً قرأ شيخ مشايخنا بقية السلف المتبحرين، صاحب المحاكمات، أحمد بن حيدر، تتمة المعقولات على أستاذ الكل في الكل، محمد، تلميذ مولانا أحمد المحلى، تلميذ ميرزه مخدوم، تلميذ ميرزه جان الشيرازي، تلميذ خواجه جمال الدين محمود الشيرازي، تلميذ المحقق الدواني.

وأيضاً قرأ درسين من أول تفسير البيضاوي، على أفضل مفاخر زمانه، مولانا الشيخ الكردي الأشنوي، وأخذ منه الأذن في التفسير، بل مطلق التدريس. وهو تلميذ ميرزا جان الشيرازي، وهو تلميذ خواجه جمال الدين محمود الشيرازي، وهو تلميذ المحقق الدواني.

وهو قد أخذ عن والده العالم الرباني أسعد الصديق الدواني، تلميذ العلامة الشيرازي علي الجرجاني، قدس سره.

فالمولى العلامة تاج الدين محمود الفاروقي، أعلم زمانه في العقليات.

والمولى العالم محمود بن أبي الفتح السروستاني، أفقه زمانه في الفقهيات.

والسروستاني قرأ الحاوي الصغير على المولى لسان الدين نوح السمناني، صاحب حاشية الحاوي.

وهو قرأ على المولى جلال الدين محمد القزويني.

وهو على والده المصنف الإمام نجم الدين عبد الغفار القزويني، رحمه الله تعالى.

وهو أخذ الفقه عن الإمام أبي القاسم الرافعي، رحمه الله تعالى.

وهو تلميذ قاضي القضاة، رحلة المحدثين، شيخ الإسلام محمد بن محمد الجزري، بأسانيدهم العلية المغنية شهرتها عن ذكر البقية.

وهو أخذ عن المولى المتفنن بمظهر الدين محمد الكازروني، وأجازه إجازة ملفوظة مكتوبة.

وهو كان في العلوم العقلية تلميذ المحقق الشريف، قدس سره.

وكان يروي الحديث عن صاحب القاموس الشيخ مجد الدين الفيروزآبادي.

وهو أخذ عن الشيخ محي الدين الحداد.

وهو عن جامع مجموع التحقيق، بمنهاج يهدي إلى سواء الطريق، وأخلاق بلغت من التهذيب مبلغاً ليس لأحد بعده إلى حومة حماه تقريب، وروضة فضل دانية القطوف للقاصي والداني، الإمام القطب النقاد، والمرجع في الفتوى، الشيخ محي الدين النواوي، بسنده العلي المعروف الجلي.

وقد أخذ عن العالم العامل، الفاضل الكامل، المولى الإمام، محي السنة والدين، الكوشكنار.

تلميذ العلامة الشريف الجرجاني، قدس سره.

تلميذ مبارك شاه البخاري.

تلميذ المحقق قطب الدين الرازي.

تلميذ العلامة الشيرازي.

تلميذ الكاتب القزويني.

تلميذ الإمام فخر الدين الرازي.

تلميذ حجة الإسلام محمد بن محمد الغزالي.

تلميذ إمام الحرمين أبي المعالي عبد الملك بن عبد الله بن الشيخ يوسف الجويني.

تلميذ أبي طالب المكي.

وهو أخذ العلم والإنابة والإرادة، ولبس الخرقة من أبي عثمان المغربي.

وهو من أبي عمرو الزجاج.

وهو من برهان الملة والدين، سلطان الحقيقة واليقين، مروج الشريعة الغراء، محي الطريقة البيضاء، سيد الطائفتين، أبي القاسم الجنيد البغدادي.

وهو من خاله ولي الله على التحقيق، ومبين مناهج الحقيقة لأهل الطريق، أبي الحسن السري المفلس السقطي.

وهو من تاج الملة والأولياء، الشيخ معروف الكرخي.

وهو من أبي سليم داوود الطائي.

وهو من جليب العجمي[1].

وهو من حسن البصري.

وهو من حضرة الإمام الهمام، والليث المقدام، غوث المحققين، يعسوب الموحدين، سراج الملة والدين، شمس العالمين، قمر العارفين، الشارب لكأس اليقين، علي بن ابي طالب القرشي الهاشمي -رضي الله عنه، وكرم الله وجهه-.

وهو من حضرة درة صدفة الوجود، واسطة عقد المرسلين، سيدنا فديناه روحنا، محمد المصطفى، صلى الله تعالى عليه وسلم.

وهو من أمر ذي النور المبين، بواسطة الروح الأمين، جبرائيل عليه السلام.

ولبس الخرقة أيضا الجنيد، وأخذ الإذن والإنابة والنسبة من جعفر الحداد.

من عبد الله الاصطخري.

من أبي تراب التبخشي.

من شقيق البلخي.

من إبراهيم بن الأدهم.

---

(١) كذا بالأصل، والأصح: حبيب العجمي.

من موسى الراعي.

من سيد التابعين صلاحاً و زهداً، أويس القرني، قدس سره.

وهو من أمير المؤمنين عمر بن الخطاب، وعلي بن أبي طالب، المتضلع من رحيق حق اليقين، رضي الله عنهما، بوادي الأراك بعرفات.

وهما من النبي صلى الله عليه وسلم.

وهو تلقى من جبرائيل.

وهو عن الله عز وجل، وتعالى علواً كبيراً.

وقرأ شيخ مشايخنا أحمد بن حيدر صاحب المحاكمات، أفاض الله عليه من شآبيب الرحمة، مشكاة المصابيح إلى باب الاعتصام بالكتاب والسنة، على الشيخ عبد الملك العصامي، وأخذ منه الإذن.

وهو من والده تلميذ الشيخ شهاب الدين أحمد بن حجر المكي الهيتمي.

تلميذ شيخ الإسلام القاضي زكريا الأنصاري.

تلميذ جلال المحلى.

تلميذ جلال البلقيني.

تلميذ أمير المؤمنين في الحديث، شارح صحيح البخاري، ابن حجر العسقلاني، اللهم انفعنا ببركة علومهم وأنفاسهم وخلواتهم وجلواتهم وتدريسهم، واسلك بنا مسالك كراماتهم.

وأنا أوصيه ونفسي المذنبة بتقوى الله وطاعته في السر والعلن، وترك المناهي والمعاصي ما ظهر منها وما بطن، والتخلق بأعلى الصفات، لعالم الغيب والخفيات، وسلوك الطريق المحمود، والوفاء المعهود، وأن لا ينساني ووالدي وأولادي وسائر المؤمنين من دعواته في خلواته وجلواته.

أستغفر الله، وأتوب إليه، وأسأله الحفظ منكل ما يشغلنا عنه، والصون عنجميع ما يبعدنا منه، وأن يتولى أمورنا، ويشرح صدورنا، وأن يفتح لنا وللحاضرين وسائر المسلمين باب قربه الأسنى، وأن يختم لنا ولهم بالحسنى، وأن يزيد لنا النعم، ويدفع عنا النقم، وأن يسترنا بستره الجميل، ويمتعنا بلقائه من فضله الجزيل، وأن يرزقنا خير الدنيا والآخرة، ويلبسنا الخلع الفاخرة، ويذيقنا بعنايته كأساً كان مزاجها زنجبيلاً، آمين.

الله انصر سلطان الإسلام والمسلمين، وانصر عساكر المؤمنين الموحدين، وأيد دولته، وقوه على الأعداء إلى يوم الدين، السلطان ابن السلطان، السلطان الغازي عبد الحميد خان بن السلطان الغازي عبد المجيد خان، رضي عنهما رب العالمين، اللهم انصره وانصر عساكره نصراً عزيزاً، وافتح له فتحاً قريباً، ولا تجعل لأعدائه عليه سبيلاً وطريقاً، مولانا رب العالمين.

اللهم انصر وأصلح وكلاءه ووزراءه وأمراءه ومن ولاه بشي من الأمور، كما أصلحت الخلفاء الراشدين، برحمتك يا أرحم الراحمين.

أجزت المجاز، وأنا البعيد عن الإجازة، لولا قدر ماض، وحكم نفاذ، الأحقر من كل حقير، والأنقص من النقير والقطمير، شعبان بن ملا عبد الله المكسي. اللهم اغفر لهما ولجميع المسلمين برحمتك يا أرحم الراحمين.

والحمد لله رب العالمين. آمين.

قد وقع الفراغ من تسويد هذه الإجازة في شهر ربيع الأول

في يوم الاثنين منه (٢٨) سنة ١٣٠٤.

دل بەدرێ مونیرە

دل بــەدرێ مــونیرە عــشق گێــڕا
ئایــاتێ جــەلالــە شــەوق ڤێــڕا
هــەردەم رەمــەقــێ ژ زەوقــێ دێــرا
پــەروانــە صــفەت مــەراق پێــڕا
پیرانـــە کـــرم ژ خـــەبیـــەری را

بوســتانێ جــەمــالێ گــرت رەونــەق
خــەملینــە صــنەوبــەر و مــوورەونــەق
تەشبیهێ نوجوومێ چەرخێ ئەزرەق
دیبــایێ کــشا ژ ســەر شــەبــەهـ بــەرق
شــەهلــوول و بنــال ب بولبــولی را

خوەش وەقتە مەجالێ گەشت و سەیران
نیڤ باغچەئێ گول بنەفش و رەیحان
سەرمەستە ژ کەیف و عشق و حەیران
ئــەربــابێ مــەوەددەتــێ ڤــە دیــران
چــەشــمێ شــەفــەقــێ ژ صــوحبەتــی را

هــەردەم د خیــالێ مــن نــەی و مــەی
مــەدهــووش کــرم ژ وەحــدەتــێ حــەی
تــا یــاری ببیــنم و ب هــەی هــەی

بووسم کەفێ دەستێ دۆستی یا پەی
کو عەقلێ فراق و هجرێ دیرا
ئەڤ مسکییێ لاغەری کو مەستە
سەکرانێ ژ کەوثەرا (ألست)ە
یاران ژ مە ڕا کو عەقد دبەستە
قەطعا کو ژ داڤێ ئەو نەرەستە
شەیدای و جونوونە هەر دەمی را

رووحانییان تو رووحی

رووحانییـان تـو رووحی هـەم رەونـەقـی ژ گـولێ ڕا
طـووفانییان تو نووحی دەر بـەحری غـەرگـولێ را
نیڤ بەحرێ غوطـەلی پورِ نەی کەشتی و نە زەورەق
تــو دەســتەگیـرێ مــایی بورهــانێ بـی دلــێ را
ڕۆژا عــەســیری طاهــا مــارا مــەکــە فــەرامــووش
سولطـانێ صەدرێ مەهدەر فریادرەسێ مـەلـێ را
مورغێ دلێ عوششاقان صەیدن ب دامێ زولفـەت
ئـەی پـەیکـەرانـێ قودسـی شـوریدە بولبـولێ را
عــومرێ مــە بــوو نهایـەت ڕۆژا مــە چوویــە ئێڤـار
حـەیفـا کـو نـوو جـوانی بـۆری ب مـەشـغـەلـێ را
پیرییـــێ نـــاتوانم جـــورم و قـــەبـــائحم پـــورِ
ئـەفعـال و قـەولـێ خـەیرم نـەی زادە مـەنزلـێ را
بـــاری خـــودایێ یـــەکتــا مـــارا ببخـــشە طاهـــا
جورم وگوناهێ من بۆش وەک ژەنگێ صەیقلێ را
مکــسی ئـــەگـــەر گوناهــە پــورِ کرنــە وی تــەباهــە
راجییــە ئــەز ئیلاهــە غــەففــارە تــەوبــە لــێ را

ئەی شەهنشاهێ عەرەب

ئەی شەهنشاهێ عەرەب پورسێ ل حالێ ئێن غەریب
رەحمێ کون بنگەر بە شەفقەت عەرضحالێ ئێن غەریب
چەترە سەیوان ماهـ و کەیوان شەرحێ زولفێ خالێ تو
ئەڤ سەماء و چەرخ و گەردان با خیالێ ئێن غەریب
ئاهـ ئەزین گەردوونێ دوون کوشتەندەئێ مەردێ خودا
سەد هەزار شەهزادە وێ مرنە مثالێ ئێن غەریب
عیدە یارێ غەم کوسارێ هەر کەسێ با طەیرێ شاد
عەزم یارم خەف دبینم هەر قتالێ ئێن غەریب
رووح و یا دل ئەو دخوازت دێ فدا کەم ئەی جوان
شەهریارە خوندکارە پاکێ فالێ ئێن غەریب
سورمەئێ چەشمان و دیدە رەوشەنێ ئەز خاکێ پاش
با دوصد حیلەء و بازی چەشمێ دالێ ئێن غەریب
سینەئێ من کر هەدەف تیران ژ قەوسێ ئەبروویان
لێ دبارینت پەیاپەی جەنگ و زالێ ئێن غەریب
حەیدرە یا رۆستەمە دەر جەنگ ئەرێ جەنگ یان عومەر
شاهێ مەردان مەردێ مەیدان شەهدێ دالێ ئێن غەریب
ئەو پەری چۆن دەر ژ بورجێ هاتە تەعظیمێ سوجوود
واجبە ئەی مکسییێ لاغەر ب حالێ ئێن غەریب

فەلەك دونيا تە كر ..

فـەلـەک دونیـا تـە کـر ئیـرۆ پـوڕ ئاشـووب
جهان یەکسەر تە کر ئاتەش خوە را چووپ
خـەلائــق گــەر ب ڤــی ڕەنگــی لباســی
حەتا کەنگی ظـولم بت بـۆ تـە مـەرغـووب
هـەمیــشە کــاریٚ تــو ئــەفــسان و حیلــە
ب مـەردانـیٚ خـودا ڕا جـەنگـی و کـووب
جــەفــاخواهی تــو ڕا کـــاریٚ قـــەدیمـــە
نـەدیمـیٚ تـە بوویـە گـەرد و نـی و دووب
ب غــەدریٚ حوققــەبــازی نــا ب کــاری
جهان یەکسەر ژ مەکریٚ تو ب مـەرعـووب
ئـەگـەر جامـەک شـرین دی تـو کـەسـی را
بەسی ژەهریٚ دکی نێڤ جامیٚ مـەشرووب
بــەســە مکــسی بکــە کۆتاهــ بــەحثــیٚ
ژ قیـل و قـالیٚ لاغـەر شعریٚ مـەنسووب

گر خلیل آسا بگویم

ب زمانێ فارسی

گـر خلیــل آسـا بگــویم هـر زمـان یکتـای رب
آتـــشی نمـــرود کـــر در جنـــة المـــأوای رب
در هـوا گفتـا بـه جبریـل چـون فتـا دنـداش بنـار
نیـست مـارا بـا تـو حاجت بـل إلـی بینـای رب
فـرد حق فرمـوده (یـا نـار کـونی بـردا و سـلام)
هم بدین سان مرد حق چو با که بی همتـای رب
گلـشن و گلـزار شـود آتـش بگـرد حـق پرسـت
چـون خلیـل خـود رهانـد شـان همـه دانـای رب
غیـر تـو گـر مـن بجـویم کـور و نابینـا شـوم
در دمـــی روز قیامـــت دوزخ و مـــأوای رب
دیـو بـی أمـری نمـود خجلانـه پوشیده بـه شد
طـاعتش ضـایع نمایـد روز حـق مـولای رب
آن چـــه در روز أزل کلـــک نوشـــت فرمـــوده‌ء
بـر سـر مـا آن بیایـد نیـست شـک فرمـای رب

خلقهــا ترســند أز شــام أجــل أز روز رفــت

زانچــه فرمایيــده شــد بایــد شــود إجــرای رب

مکسیا تــا کــی بمــانی در بــرین کــاخ مجــاز

کــوس رحلــت را بــزن جــا بــر فــرا آرای رب

سەودا پەرییا مەهرِوو

سەودا پەرییا مەهرِوو ئیرۆ کرمە یا رەب
دەر زاویە پوتخانە سەجدە برمە یا رەب
رِندا نوو پەری پەیکەر مەی نابێ زەلال گێرِان
زەوقەک ژ صەفا دا من شەیدا کرمە یا رەب
ساقی چو نەظەر دا من دین با دلی غارەت کر
طاقەت مە نەما ئێدی وندا کرمە یا رەب
وەی موغبەچەئی جان بر دەر داوی ب یەک عشوە
وەک طەیرەکی نیم بەسمەل مەوتا کرمە یا رەب
سەرمایەئێ ئەحیائی ساقی ب خوە ئەز گرتم
دا من ژ نەباتێ نۆش ئحیا کرمە یا رەب
شوکرانە برم سەجدە پێش ساقییێ مەیخانە
گۆ: بەندەئێ دێرینی، کەهلا کرمە یا رەب
هەر چەندە تو سولطانی وەک مووریێ حەقیرم ئەز
وی ئاصفێ بەر تەختێ بینا کرمە یا رب
با حلم و مەلاحەت خوەش چون یووسفێ دەورانە
عشقێ کو زولیخائێ سەودا کرمە یا رەب
مکسی ب غەزەلخوانی بوو شوهرەئێ ئافاقان
گەر چەندی ب عەبدالی پەیدا کرمە یا رەب

من سەحەرگاها ئەزەل

من سەحەرگاها ئـەزەل دی مـەی فرۆشان راست و چپ
رەقص بەستن تێن سەمایێ دۆش ب دۆشان ڕاست وچەپ
شـاهدێن دێـم بـەدر و سـاقی زەهـرە سـیما خـضر پـۆش
مـوطـربان نەی چەنک و ئاواز با سورۆشان ڕاست و چەپ
دل ژ مـن بـر موغبـەچـانێ سـیم ئـەنـدام چـەهـرە گـول
چەشم مستان جام د دەستان خەمرە نۆشان ڕاست و چەپ
نـەترک و تیتـان د نێـڤ زولفـێن رەیاحین تـێن سـەمـا
حـۆری و قودسـی بـدیتن روود پۆشـان ڕاسـت و چـەپ
تـێن ب دەعـوای و جدالێ جـەنگیـانێ مـەی پـەرەسـت
شـوبـهـەتـی شـهری ژیـان و پـوڕ خورۆشـان ڕاسـت و چـەپ
ئـەو ب شـیر و رمـح و تیـران تێنـە جـەنـگ و بـازییێ
شـەهلـەوەنـدان لبـسێ زرهـی درع دۆشـان ڕاسـت و چـەپ
چوست و چاپوک تێن ب عـەزمـا کوشتنا تـەی لاغـەری
مکسییا حەق بوو شەهیدێ مەی فرۆشـان ڕاسـت و چـەپ

شاهدێن قەد شوبهی عەرعەر

شاهدێن قەد شوبهی عەرعەر سەرگران تێن رووز و شەب

سونبولێن تاتا ل دێمێ دلبەران تێن روز و شب

ساقییان جام و قەدەح ئەز خەمر نۆشین پوڕ کرن

دانە دەستێ عاشقان و مەیخوران تێن رووز و شب

مەی پەرەستان حەلقە بەستن تێن تەماشایێ مەلەک

سەرو ئازادی خەرامان چیمەنان تێن رووز و شب

ئەو پەری کو کو دلەیزن رەقصیانە ڕاست و چەپ

حۆر و قودسی خووبە سەیرانێ ئەوان تێن رووز و شب

چیمەنا سولطانییێ رەونەق ژ ڕەنگێ کەوکەبان

گولستانا شاهییێ سەروێ رەوان تێن رووز و شب

سەبزەپۆشانێ چەمەن دەربەرکرن خوضرێ قەبان

فاخرانە هەم دپۆشان لێ نهان تێن رووز و شب

دلبەرانێ نەیشەکەر بالا شرین رەفتارێ خوەش

بەر سەریرێ سەلطەنەت جا ئەرمەغان تێن رووز و شب

حکمەتا ڤان رەمز و رازان موشکلاتێ غەمزەیان

کی د ڤی عەصری بەیان کەت بێ عەیان تێن رووز و شب

زەمزەم و ئەسوەد مەظاهر تێن ژ ڕوویێ ئەسمەران

عەزمێ با ئحرام و عومرە حاجییان تێن رووز و شب

فـەرضـوعەینـە عـەقـدا ئحرامـێ دەمـا بێـت ئـەو پـەری
لەو د علمێ ئـەهلێ حالان وەیـسییان تـێن رووز و شـب
مـــا موریــدانێ طـــەوافــین دەر طـــەریقــێ بــێ دلان
مکـسییێ لاغـەر ب شـەیـدایی رەوان تـێن رووز و شـب

دل ژ من بر

دل ژ مـن بـر نـازەنینـێ زەر کـولاهێ کـەج و ڕاسـت
شاهێ خووبان سور شرینێ پوڕ سپاهێ کەج و ڕاست
دووزەخـێ هجرانـێ سـوهتم ئـەز سـەری حـەتتـا قـەدەم
ئاهـ ژ بـەر تیـرێن فراقـێ ڕووسـیاهێ کـەج و ڕاسـت
وەصلێ شەمع پەروانـەئـێ دائم هـە مـەطلووبـە ب جان
گەر چ ظاهر پێ دسۆژت پوڕ ب ئاهێ کەج و ڕاست
بلبلـــێ دل پـــر برینـــە أو ژ خـــارێ ســـۆرگولان
عەندەلیبان قیل و قالن صوبحەگاهێ کەج و ڕاست
کـەجرویـە چـەرخـێ فـەلـەک دێـرین نـەیارە پوڕ ب کین
هەر مودام ئەو جەنگ و جوویە گاهـ و گاهێ کەج و ڕاست
بـەنـدەئـێ صادق ژ بـۆ را گـەر بکـەت هـەر طاعـەتـی
دێ ڤخوت زەهرا هەلاهل هەر د راهێ کەج و ڕاست
کەی خەلاص ئەی لاغەری ئەز مەکرێ وەی پابەم دەمـی
مکسییا دل جاهێ دەردانـە ژ بـەلاهێ کـەج و ڕاسـت

بده ساقی مەیێ ئیرۆ

بــده ســاقی مــەیــێ ئیــرۆ چــەپ و ڕاســت
ب ئلهــامێ مــەیــێ ئیــرۆ چــەپ و ڕاســت
غــەمــێ عــشقێ کــو نابــت بــێ مــەی و نــەی
روایــەت ئــەز مــەیــێ ئیــرۆ چــەپ و ڕاسـت
صــەفــایێ مــەی دبــت غــەم ڕەنگــێ ئــەز دل
بــشووخم خانــەیــێ ئیــرۆ چــەپ و ڕاســت
غـــەمـــم داری ژ وی دل بوویـــە ســـەد کـــەر
شـــەکیبـــایێ دەیـــێ ئیـــرۆ چـــەپ و ڕاســـت
غـــــەمـــــان دل کریـــــە جـــــایێ شـــــادمانی
ژ بــن چــوون کوچــەیــێ ئیــرۆ چــەپ و ڕاسـت
ببـــین بولبـــول ژ ســـەودایـــێ بـــەلاکـــەش
فغـــان و ئاهـــەیـــێ ئیـــرۆ چـــەپ و ڕاســـت
ژ مکـــسی لاغـــەری شـــەیدایـــە شـــاهد
مــەیــێ بــاقی دەیــێ ئیــرۆ چــەپ و ڕاســت

حوسن و تەفصیل

حوسن و تەفصیلێ نە تێ دێ کیبە وێ تەقریر کەت
ب قەلەم بێختە کتابێ ب رەقەم دەفتەر کەت
ب فەصاحەت کە بەیانێ ب علم زیوەر کەت
ب قیاسێ کە مثالێ د لباسێ زەر کەت
نایێتە شەرح و بەیانێ کو دەبیر تەحریر کەت

ژ جەمالا خوە حجابێ ڤەکر و رۆژ هلات
پەرییا رەنگێ فرشتە صەنەما لەب ژ نەبات
ب صەمەد سووندێ دخوم سەرمایەئێ رووح و حەیات
ب نەفەس عیسی ژ وێ ئحیا کری عەظم و روفات
گەر نومایەد یەکی ئەنگوشت جهان دێ کەر کەت

قە نزانم چ خەطا دیت ژ من یارێ یەقین
وێ ب گوهدارێ رەقیبان ل مە پور کینە نەڤین
دەمەکی دۆستێ وەرە و ژ کەرم با مە نشین
حەی بکە موردەئێ سەد سالە ب دیدارێ ڤەژین
کەس هەیە ما ژ خودێ ڕا کو ئەڤی مەهدەر کەت

ل مەهـ و مهرێ شەفەق دایە ژ زەرتاجێ سەری
ب خوسووفێ و کوسووفێ گرتنە با موشتەری
پەرییا قودسی لباسی وە ژ ڕەنگێ بەشەری

دێم دوڕ و لەعل و لەب و خالێ ژ مشکێ تەتەری
دێ ب شەوکێ سەرێ زولفان مە یەقین ئەبتر کەت
ب هلاکین ژ فراقێ ل مە دل صد کەرکر
پەرییا شۆخ و شەپال سینە تەژی خەنجەر کر
ب دو سەد ڕەنگێ عەذابێ کو د نێڤ جێگەر کر
ب نهان ئاتەشێ بوو پێت و پەرەنگێ قەر کر
کێ ب ڤێ ظولم و جەفائێ ب قلێ بەر دەر کەت
ب خودێ شاهێ ستەمکارە ل تەختێ ستەمێ
ما ل عەبدال و فەقیران نەظەرێ دەت ب دەمێ
کو غەرەض قەهرە بکەت ئەو ب گەدایانە هەمێ
بێ حساب غەدرە ل من کر ب غەضەب گرتی رمێ
ل مە دا چوویە هناڤان جگەرێ من کەر کەت
لاغەری ئەمرێ هومایون ب سەرم هاتی چ کەم
جان ژ من سینە دخوازت دلە دێ وی ژی بدەم
بەلکە جارەک ئەو ل حالێ مە بپرست ژ کەرەم
نەظەرێ ئەو ل گەدایان بکەتن شوبهتی جەم
مکسییا ڕابە عنایەت بەختێ یارێ مهر کەت

یا ڕەب چ لەطیف ذاتە

یا ڕەب چ لـەطـیـف ذاتـە ل مـن دەر نـەظـەری هـات
بـا عـەینێ حـەقیقـەت ب چـو مرئـات و دەری هـات
دل بریـــە ژ مـــن عـــشوە شـــیرینێ ب شـــەمائـــل
زەررین کـەمـەری کـەج کولـەهێ دەر موشـتەری هـات
خـواهم ب نقیـسم ب قـەلـەم شـەرحـێ جـەمـالێ
ئـاهی ژ دلـم هـات و وە کـولـەک بـێ سـەری هـات
وەک سـوهتی قـەلـەم دودێ نـهـان عـەقلـێ نـهـان بـوو
ئێــدی چ بکـــەم لاف و بـــەیـــانێ ژ بـــەری هـــات
ئـەســراری نـەیـێ دێ کـو بکـەت هۆشـی قیاسـی
هەر چەندی کو ئەڤ جوملە سـەمـاعێ د سـەری هات
مـەخمووری مەیێ حوسن و جـەمالێمـە چـو مـەجنـوون
لـەیـلا صـفـەتـی مثلـی نـەیـێ ئـەو کـو پـەری هـات
ئەی لاغەرێ شەیدا کو د ڤـی عـەصری چـو مکسی
ئایـا ب شـەجاعـەت دل و جـان دا کـو زەری هـات

چینا کو ب موغنی

چینا کو ب موغنی و ب کاراست
نەقشەک کو ڕەشاندییە کناراست
بێ شوبهە ل دل مە یادگاراست
جان کاستەئێ ب عومرییا راست
فەریادێ دکەم ژ سۆزێ ناراست
ئەفغان ژ ئاتەشێ فراقێ
سوهتیمە د حسەیا مەراقێ
گەستیمە ب ئەجدرێ حراقێ
دارووییە ژ لەعل و لێبێ راقێ
تریاقێ بدە ژ بۆ مەکاراست
گیسۆیی چو مارێ ڕەش بگەستم
ئەڤ نیم و ب دابێ زولفێ بەستم
مەخموورێ ژ کاسەیا (ألست)م
کام رووز ژ عاقلێ خوە خوەستم
ظاهر کو مە باطنی ڤەشاراست
بولبول تە چییە ب نال و ئەفغان
هنگامەء و غولغول و ب گریان
با گول تو نشینی صوبح و شامان

نەی مثلێ منی گوویین و حرمان

دائــم مــە ژ یــارێ دلفگاراســت

پــەروانــە ئــەگــەر چ دل دو نیمــە

بـا یـار یـەکی شـمعە ئـەو موقیمـە

جانێ خوە ب جان ددەت کو دیمە

یـار چـەندی دسۆژی وەی حـەکیمـە

لاغــەر د فراقــێ یــارێ زاراســت

ئیرۆ ئەلەما دل

ئیــرۆ ئــەلــەمــا دل ژ فراقــا تــەیــە حــادث
شـەرحا غـەم و دەردێ مـە تـەلاقـا تـەیـە باعـث
جـارەک ژ خـودێ ڕا تـو فراقـێ ب تـەلاقـی
تەبدیل بکە دۆستێ مـە کـو شـەوقـا تـەیـە وارث
مـن پـوڕ ژ فراقـا تـە د دل تیـر و نـشابن
خـوونێ ژ دو چـەشـمان ڤـەدڕێـژم چیییـە باعـث
ما شەمعێ وصالێ دەمەکی شەب ل مە هل کەی
دێ کـەو بگـرن جـەرحـێ مـەراقـا تـەیـە حـادث
گوهـداری رەقیبـان مـەکـە دۆسـتییێ فـەرامـووش
ئەز بەهری خودا دۆستێ ب دۆستێ هەیە لامث
مـەجرووحـێ ژ مرزاقـێ رەقیبـان تـو دبینـی
خـوون ئـابێ دڕێـژن بکـی ژەهریـەیـە لاوث
مـەقتـوولێ نبـالێ تـەیـە مکـسی د فراقـێ
جـارەک نـەکـری داوا ژ وەصلا خـوەیـە حـادث

دا مە سەد ڕەنگێ عەذابێ

دا مە سەد ڕەنگێ عەذابێ و بەلایێ غەم و بەث
ب هەزار گۆ نە عتابی و جەفایێ غەم و بەث
نەکری پورسێ ل حالێ مە ب بایێ غەم و بەث
چ غەدر بوو ل مە کر شەهـ ب هەوایێ غەم و بەث
قە نە ئانینە خیالێ ب ئەدایێ غەم و بەث
تە دڤێ پورسێ بکی تو ل ئەسیرانێ فراق
بکە سەیرێ دەمەکی شاهێ ل ئافاقێ عراق
ب نەظەر بێنە ب دقت سە بکە ئشراقێ ل طاق
ژ جەفایا تە مرن ئێدی چ شرکە چ نفاق
بەسکە ڤێ ظولم و عتابێ و بەلایێ غەم و بەث
ظولم کی پورِ پێ خوشین گەر ب مە دی ژەهرا هەلا
ژ ئطاعەت نەکشین سەر ب جەفایان و بەلا
لێکە باری ب عنایەت تو نەظەر دە ب (فلا
تیأسوا الخیر من اللە بقول أملا)
گەر چ دانی مە د نێڤ ئاتەشهایێ غەم و بەث
مکسیێ لاغەر د نێڤ ئاتەشێ هەجرا تە بسوخت
چەهڤ و دیدەن وی ب ئەمرێ تە ژ ئەغیارێ بدوخت

هەر وەکی پەروانەئێ وی جان دەری دینی فروخت
ناگهان پەیکێ قەضائێ نەعرەئێ زەد ئەڤ چ گۆت
بەس بکە تو ژ ڤێ مەقالێ پوڕ شەوائێ غەم و بەث

وەر تەماشا جارەکێ

وەر تــەماشــا جــارەکــێ دارێ حــودووث

چ نـــەوا تێـــتن ژ دیـــوارێ حـــودووث

گوهــ بــدە بــەر ذکــر و ئــاوازێ نــەیــێ

کــو ب قــانوون تــێ ژ دەووارێ حــودووث

عــەنــدەلیبــان شــعر و قالــە هــەر مــودام

وەک تەذەروو خوەش و گــولزارێ حودووث

تــو ببــین وەقتــێ ســەمــا تــێن سورپــەری

رەقص و بازی وان چو شونقارێ حودووث

موغنی و موطرب ب چەنگ وناى ودەف

ســاز دکــن ئیــرۆ د ڤــی وارێ حــودووث

دل ژ ضــەربــێ دلبــەران بــوو ســەد کــەرە

مــەرهــەمــێ نــاکن ژ دل دارێ حــودووث

تــو مــەکــە بــەحثــێ حودووثێ را ب کــەس

صــبح یــارێ نینــە ئێڤــارێ حــودووث

عــەینــی ژەهــرێ قاتلــە نێــڤ جــامێ مــەی

پــێ دکــەن تــەجروبــە دینــدارێ حــودووث

ئــێ بڤــێ عــەینــێ فــەنــائێ دل بــدەت

دێ ببت ئــەو دیــن ب غــەددارێ حــودووث

یەک عەدیلن حادث و عەینێ قدەم

گەر نەظەر دی تو ل ئەسرارێ حودووث

سرر و رازێ ڤێ حودووثێ حەل دکەت

ئێ تە دل بەستە ب غەدداریێ حودووث

سالکێ وەحدەت سەرایێ حەی ب مەی

دل نە بەندەد ئەو ب زوننارێ حودووث

لاغەری مکسی ب وەی تا کەی غورروور

خودرەهان ئەز دەستێ مەککار حودووث

لامني نفس الهوى

ب زمانێ عەرەبی

لامنى نفس الهوى فى حب من نعم الوراث
كـادنى قـد أحـرق شـوقاً يراشـد الغيـاث
ذاقنـى كـأس المـلام ممزجـاً بالمـسكرات
تاليـاً قـد كـان عنـى رأى أحـلام الـضغاث
هـدنى ميتـاً سـوياً منجـزاً عهـداً وثـاق
غبت فـى بـث القيـام مغرمـاً فيمـا يحـاث
يـا ذخيـرى مونـساً رفقـاً ذلـيلاً جانيـاً
نجنـى بـالمنجز العهـد الـوفي المـستغاث
هـاجر الخـلان منـى مـذ رأونـى مغرمـاً
لاح روح الـروح فـى الـسر فـؤاد لا يـراث
حـاونى لـوث الهـواء طـار عقلـى شـغفا
خرنـى فـى المـصعقين كانـت النـاس يغـاث
أحـرق الـروح حـرور شـوق مكـسى قـائلا
يا غياث المستغيثين فى الشدائد ألغيـاث

ساقی ژ خودێ ڕا

ساقی ژ خودێ ڕا کو مە مەی خوار و شەبێ داج

ڕەوشەن ل مە کە وەک شەبێ دیباجەئێ معراج

جامێ ژ لەبێ نۆشی پەیاپەی ل فەقیران

بەخشەندە بکە خەیر و ثەوابە تە مە ڕا راج

موشتاقی مەیا نابە دلێ پەژموردەئێ ریش

جامێ بدە ساقی ژ مەی و ئابێ کو رەجراج

ناچم ب کنیشتان و دەرێ دێر و مەساجد

جوز مەیکەدەئێ ڕند و خەرابان ڕا بدم باج

ئەز چوومە گەلەک مەدرەسەیان قەط مە نەدی کەس

کو دەرسێ بدە یانە بخوون عشقی و منهاج

پەروەردەئێ پیرێ کو مەی و جام فرۆشم

کو ژ خووب رویێ خوە ب مە دان جام و مەیێ تاج

ئوستادێ مەدارس ژ رییا ڕاست کرم دوور

ڤی شەیخێ موغان دەستێ مە گرت و ب مەیێ وەهاج

ئەز برمە د نێڤ بەزمێ مەلائک خوی و سیرەت

گو ساقی بدە بۆ ڤی ئەسیری جامێ وەهاج

سەججادە و سەبحە مە کرن رەهنێ زیارەت

لاغەر ببە تو شاهدێ مکسی د شەبێ داج

چرا صووفی نەتێ ئیمان

چرا صووفی نەتێ ئیمان
د مەیخانێ بچی معراج
موسلمان بە ژ بۆ ساقی
وەرین سەجدە ب ڤی منهاج
صراطێ موستەقیم ئەو بەس
ب پیرێ موستەغاثان رەس
ژ زوهدێ عابدێ دل کەس
ڤەخوە مەی دانە ئەز سەر تاج
مەیا باقی ب موشتاقی
ڤەخوە راقی ژ دەست ساقی
کەمەر دەست بەستێ یا واقی
ب پێشی ئازەرێ زەر تاج
ل پێشبەر بوت مە بر سەجدە
زونارێ بەرمیان بەندە
حجابی ڕاکرن پەردە
نەمان مەهتابێ گەردن عاج
نوماندن دو کەمان یەنگی
کشاندن وێ ل سەر جەرگی
خەدەنگ ئەرژەنگی شەب ژەنگی
بشوشتا خوونێ ئەز دل زاج

ب زاجێ خوونێ دل صەیقەل
کرن مصری و بێ مەسقەل
کشاندی بەر مەهێ جەدوەل
موسەلسەل زولفێ پوڕ چین داج
موسولسول زولفێ کاکول بوون
تەژی مسک و قەرەنفل بوون
ب خەطط و خالێ فلفل بوون
ب نەقشێ چینی بوو ئەمشاج
ب ڤی نەقش و نگارێ چین
رحان و سونبول و نەسرین
بنەفش و سووسن و یاسمین
موعانق گەردەنێ وەک عاج
موعانق دەستێ گەردەن بوون
طەوافا لەعلێ ئەرزەن بوون
حەجاج خال و حەجەر فون بوون
وەکیلێ مکسی لاغەر حاج

ئەڤ بەندە د عیدێ

ئـەڤ بـەنـدە د عیـدێ گـەر نـەبوو حـاج
جـان دایــە ب دەســتێ وی ب تــاراج
وی کـر ســەحــەرێ دلــێ مــە ئارمــانج
ســەد جانفــدایێ دۆســتێ زەر تــاج
هــەر کــەس کــو ژ دۆســتێ عیــددارد
ســەرمایــەئــێ وەصــلێ شــاددارد
میعــــادێ وصــــالێ ســــوددارد
ئــەفراختــە وی ســراجێ وەهــاج
وی شـەمعێ شـەبێ شـەمالێ گـەردەن
گـول چـەهـرە دەهـان و غونچـە ئـەرزەن
وەک سێب دو نیم و لـەب شـەکـەر کـەن
عوشـشاقێ ب قـووتێ جانـە موحتـاج
عــەبــدالێ د ڕۆژێ عیــد و حرمــان
ئـەز بـووم ب تنـێ د کـونجێ هجـران
چـەشـمێ مـە ب خوونـە دل ب گریـان
ڤــی نــارێ فراقــێ کرمــە ئاغــاج
دۆزەخ نــە مشــالێ وی ب ســۆژە
ئــەڤ نــارێ مــەزن صــەغیــرە دۆژە
کوففــاری نــەدی مشــالێ ڕۆژە
عاشـق ژ جـەمـالێ عـشقێ ئوهـاج

دەریـایێ مـەووەدتـێ ب جـووش هـات
مـەعـشووق ژ دەر نقـابێ پـووش هـات
بێ دل چو سەحابێ پوڕ خورووش هات
شاباشـێ ئـەوەل کـو جـانی دا بـاج

پـەردە کـو ژ ڕوویـێ یـارێ ڕابـت
عاشـق ژ حـەیـاتێ دێ رهـا بـت
حـەتتـا ڤـە قیامـەتـێ نـەڕابـت
ئـەمما ب شـەهـادەتـێ د معـراج

مکـسی چ ئـەگـەر د عیـد خـوارە
مـسکین و ئـەسـیر و هجـرەدارە
لاغـەر مـە بـەسـە شـەهیـدێ یـارە
بووسـک مـە بـەسـە ژ گـەردەنـا عـاج

یا ڕەب چ سوڕ شرینە

یــــا ڕەب چ ســــوڕ شـــرینە
ئــەڤ ســەرو نــاز و غــەننــاج
خــوەش حــوور و نــازەنینــە
گــەردن ژ شووشــەیــا عــاج

قامەت ظـەریـف و مـەحبـووب
ئاسایــــــشێ دل و دیــــــن
مــاهێ جـەمــالێ مــەرغــووب
هــەر کـەس ب دیـدەنـێ هـاج

گـول چـەهـرە سیم و ئـەنـدام
ســیرەت پــەری دل ئــاویز
عاشــق ب (طـرفــة العــین)
ســەودانــە ئــەڤ چ غــەننــاج

بــێ دل ژ قــەوســێ ئــەبـروو
مــــەجروحــە دل شـــکەســـتە
نبــالێ غــەمــزەیــان پــوڕ
تــێن سـینەیــان ژ ئــەبــراج

هــەر چـی مــە دیتـی کـاهی
چــەنــدان مــە کــر نکــاهی
خونـــــدکارە پادشـــــاهی
جــــانی ددەم ب تــــاراج

ئــەســـوەد شـــبیهی خـــالان
جـــانێ مـــە بـــر ب تـــالان
نـــێ ئـــەڤ ژ هنــدوویان تـــێ
شـــەهـــزادە دێ دەنـــێ بـــاج
ئــــەفغـــــانی و بوخـــــارا
مــــاچین و چـــــین و دارا
خـــەرجـــی ددەن ب جـــان را
عـــەرعـــەر ل بـــەژنـــێ دیبـــاج
تـــەبریـــز و ئـــەصـــفەهـــانی
شـــیراز و ئـــەرمـــەغـــانی
تیـــــنن ب ســـــەر نهـــانی
دەر زیـــرێ پـــای ب منهـــاج
مکـسی ب حـەققـێ قورئـان
تـــەعویـــذێ حـــرز و جانـــان
جـــان ڕا ب بـــاز و بـــەنـــدی
مـــەزبـــوور کـــە ب مـــدراج

دا بەندە ب دامێ

ژ ڕەنگێ موستەزاد

دا بەندە ب دامێ سەرێ زولفا تە سەحەرگەهـ
کو خوەست ژ مە جان رووح
ما بۆ مە دبت جان و دلێ درەتن خەرگەهـ
دۆستەم بستان رووح
گەهـ گەهـ ب غەدر دکری بارێ کەریمی
یارم تو کەرەمکار
شەفقەت بکە جارەک مە ڤەخوونی ب حەریمی
مهمانە مە ئان رووح
جسما د سەرا پردەئی گەر چەندی بمینت
ئاخر دێ سەفەر کەت
بەندە کو ئەگەر باخوی ب پێشی خوە ڤە ئینت
چەسپان بدەر ئان رووح
مەن بەندەئێ فەرمانبەرم ئەی شاهێ جهان یان
عەبدالی ڤەخوونە
پێشی خوە موشەررف مە بکە باری تو ئەی جان
هەم جانی جهان رووح

سەرمایەئێ چون دۆستێ طەلەب کریە بدەم زوود
عومرێ مە ب سەر چوو
بارگاهێ سەفەر هاتییە گۆشی بزەنەد زوود
خوەش خوەش تو دەران رووح
بێ پەردەء و رووپۆش ژ ئەیوانێ بمش دەر
وەر سەیرێ گولستان
سەروێ سهی خەملینە نهالێ طورە عەرعەر
بوستانێ رەوان رووح
هەر کەس ژ مەیێ لەعل شەکەر لێبێ تە تێر ئاڤ
ئەز مامە تنێ تێهن
پێتی و شەواطی جگەرم دایە ل بەرقان
بوریانی کران رووح
بوریانی کرم هجر و فراقا تە براشتم
غوربەت ل مە بار کر
نێڤ حەبس و جهێ دەرد و غەمان یارێ گوماشتەم
زندانێ غەمان رووح
مکسی تە تنێ جان ب غەمان دا د فراقێ
لاغەر ب جوانان
شەیخێ مە ب ئرشادی چویە جایێ عراقێ
غوربەت کەشی مان رووح

خوون رێهتنی عاشقان

خوون رێهتنی عاشقان کی باج
کوشتم ته دوهی ب خەنجەر ئیضاح
سەففاک و قەتیلێ عاشقانی
مصری تە کشا ل مەقتەلێ لاح
مەقتوولێ د مەعرەکا قتالێ
هەژمار مە هەزار و سەد ب ئەرماح
یارم کو ئەگەر غەرەض تە جانە
پەروانەیە جان تە ڕوویە مصباح
شەمعێ روخێ خود بکر تەجەللا
بێچارە بدەن ژ بۆ تە ئەرواح
دل رامە دایە زولفێ تو بەندا
ئەو نافەئێ دل ژ مسکێ پوڕ فاح
چین گرتیە مشکێ تو سەراسەر
ماچینی ددەن خراج و ئەرواح
گیسۆی تەنە پایێ بەندێ عالەم
سەففاک تویی تەقەبولێ صاح
مکسی ب تەمەننییە شەب و رووز
ئەز دەستێ تە بت شەهیدێ ئەرماح

مەستان و نازەنینێ

مـەسـتان و نـازەنینـێ شۆخ و شەپالێ ما رووح
خاقـانێ کـشوەرێ دل هـر جـا ژ بـو تـە مفتـوح

سـەد یووسـفێ زەمـانی زیـوەر ژ حوسـنێ روویـەت
تـو جـانێ جـاودانی سولطـانێ سینە مەشرووح

ئاصف وە گەر سولەیمان سەد خوسرەوان و جەمشید
سـەر بەر دەرێ تـە دانین دەر بەزمـێ کۆلـەیان رووح

ئـەی پێشەوایـێ عالـەم چەرخێ بەرین ژ بۆ طـوور
نێڤ کەشتێ گەر نەبوویا طووفانێ غەرق دکر نووح

نـەدبوو خەلاص خەلیلە ئەز گەرمە نارێ نەمروود
(برداً سلام)ێ حەق گۆت ناگاهـ گەشتە مەفرووح

فەردای رووژێ مەحشەر جورم و نـەدامـەتم پـوڕ
ئومیدێ ئەز تو طاها کەی تو شەفاعەتم رووح

مکسی کو کر پەریشان کرنـە د رووز و شـێڤان
ڕوویـێ سـیاهی دارەد لێکن ئەوی تو مەمدووح

مۆژده دا مه نەسیمی

مـوژده دا مـه نـەسـیمی ژ شـەپـالێ مـەهـێ روخ
د سـەحـەرگـاهێ کـەریمی ب وصـالێ مـەهـێ روخ
ژ گوشاد دل بوو غەریمی د جـەمـالێ مـەهـێ روخ
ژ حەسەد سوختی ڕەقیبی چو شەمالێ مـەهـێ روخ
من دلە پەروانەئێ شەمعێ دەلالـە مـەهـێ روخ

مـورغێ دل کـر ژ گوشادی فـەرر و پـەروازێ هومـا
ژ فـەرەح شـەهپـەرێ هممـەت ل سـەرێ سدره نومـا
سوهت دل جـانێ ڕەقیبی ب غـەم و دەردێ ب مـا
پـەریـیـا ڕوویـی قـەمـەر سەر ژ حجـابێ ب نومـا
حاضری جەذبـەئێ دا دل ژ جـەمـالا مـەهـێ روخ

ژ کــەرەم پــەرده هلانــی و مــە دیــدارێ بــدیت
مەهێ تابان ژ سەرێ زولفێ سیەهـ لێب و نەچیت
ژ خیالێ غەمێ بوریـان ب سـەمـا نـەترک و تیت
بەستنە حەلقە چەپەر عەقرەبێ پورِ تـابێ عـەجیب
عـەقدێ ئحرامـێ گرێدانـە ژ یـالێ مـەهـێ روخ

ژ غـەمـێ زولفـێ پـەریـشانم نـەمـا صـەبر و قـەرار
ژ دل و سینه مه چوون دەستێ مه بەر گەردەنێ یار
د شەبێ عیـدێ وصـالێ نـە غـەمـی مایـە نـە عـار
غـەفلـەتـێ ناگـەهـی خـامووش کـرم رووڤـە سـتار
دل بر و جان ما د بەندانێ خیالێ مـەهـێ روخ

پەرییا دێم ب نوور نارە وە یا نوورە جسم
ب لەطافت خوە شەکەرخا چ طلسمە چ ئسم
ب دو زنجیرێ سیەهـ حەلقە گرێدا مە رەسم
گەر ل بەر قوفلێ د زندانێ کرم حەبس بەسم
ب مە دا جورعەیەکی جامێ خیالێ مەهێ روخ

ب جونوونێ مە گەلەک تازەء و نوورەستە چنی
بوو ژ مسکێ پەرییا وەصلێ جنانێ مەدەنی
لاغەری بو نەکری هیچ کەسێ ئنس و جنی
کولبەئێ باغێ قورەیشی ب نەسیبی عەدەنی
مکسییا سەروێ رەوانی ب کەمالێ مەهێ روخ

صەبا ئیرۆ خەبەر ئانی

صـەبـا ئیـرو خـەبـەر ئـانی ژ ئاهوویـا شـەپـال و شـۆخ
نـەسـیمێ دا مـە مزگینـی کـو دێ بێـتن هلاتـن تـۆخ
سەحەرگەھ من دی ڕاست وچەپ خویا شاهم ب شادی هات
سپاهێ پوڕ کران شەهبالێ بەر تەختێ عەدالەت چۆخ
جهان ئابادێ مەعموری ل تەختێ سەلطەنەت روونشت
خیالم مەهدییە من بوویە ظاهر ئەو هومایوون تۆخ
ئەگەر مەهدی نییە کی دێ د ڤی عەصری عەدالەت کەت
جهان دەر هەم و پوڕ ئاشووب شەر و فتنە مورووەت یۆخ
ژ ئحسان و کەرەم دانی جهان و کشوەر و تەسلیم
کوسان ڕا لەشکەر و حالی نەما کی دێ بکەت ژێ ئۆخ
نەفەس عیسا و لوقمانی شفادارێ هەمی دەردان
کو ئان دەم وی برین و جەرح کو ژێ تێتن عەداب و زۆخ
مەکە ئێدی ژ بەخت و طالعی شەکوا کو خوندکارم
کرم کوستەردە دەر روویێ زەمین مەی دایە شەیخ و شۆخ
ژ خانی دوور مەبە لاغەر کو مکسی خاکێ دەرگاهە
قەرین و مەحرەمێ یار بە غەییار پۆش و بەسە کونکۆخ

سەد باری تە کر ظولمە

سەد باری تە کر ظولمە ل من یارێ ستەم چەرخ
یەک باری نەکر دۆستە ل من کارێ کەرەم چەرخ
بەدکێش و جەفا چوویە کوهەن کین و نەیارە
دانینە د نێڤ سینە هەزار خارێ ئەلەم چەرخ
خوونێ ڤەدرێژن ژ دل و سینە هناڤان
سەرتیر و نشابێ ژ کەمانداری عەلەم چەرخ
جۆباری چڕا نین چمەنان ئەشکێ د من بەس
سیراب بکەن پێ گول و گولزارێ حەرەم چەرخ
ڤێ جارێ کوتوبخانەئێ دەردان مە تژی کر
لێ خەتمێ کتابێ نەکوشا یارێ قەلەم چەرخ
غەم نامەئێ خەتمێ بکرم کلکێ ئەزەل خاست
دەر دەستێ دەبیری و ز بەر کارێ قدەم چەرخ
ئاخر ب غەمان سەر ب نوما دیوانەئێ مکسی
لاغەر ب غەمان دۆستێ وەفادارێ کەشەم چەرخ

تیرەك تە ل جەرگێ مە بەیاندی

تیرەک تە ل جەرگێ مە بـەیانـدی سـەرێ دوشـاخ
وەک تیـرێ تـەهمتـەن ل کشانی پـەری بـوو ئـاخ
شەهزادە ب خوە بەسمەلەئێ صەید و شـكار كـرد
کـەییـەر بکـشان سـەر ببڕە خـوەش بـڕی کوچـاخ
مننەت کـو ژ بـەختـێ خـوە مـە شـاکر د غـەریبی
صەیدێ خوە کرم سەر پەرییا خوسرەوێ نوو کـاخ
سـیقالـێ ب خوونـا مـە ژ نـوو وی دایـە شـیری
وی خوسرەوێ خووبان ژ جەگەر لـێ کری بوو زاخ
گوفتـار نومـا وەقتـە بـەسـە ئێـدی درەنگـە
گەوهەر خەر و مووری یەکە قیمەت خەری پوومـاخ
مکسی مە ژ ڕەنگێ تەیە لاغـەر وەکـو طـەیری
دائم د قەفەس بێ خەبەر و غەم خواری چـو ئـاخ

ئەی نامێ تو حەق

ئەی نامێ تو حەق رووزێ ئەزەل کردی موحەممەد
مەزبوورە د قورئانێ رەقەم کردی موحەممەد
تو ئەصلێ ووجوودی هەمە عالەم ژ تە پەیدا
باری ژ تە را (لولاک)ە فەرموودی موحەممەد
جانی و نە جسمی و ژ بۆ جان را حەیاتی
زەررەک ژ کەمالا تە روسول بوودی موحەممەد
ئەی صەدر شەفاعەت ژ تو ما ئومیدی مەهدەر
دەر رووزێ قیامەت کو شەفیع بوودی موحەممەد
دەستێ مە بگیر و برەهان مە ژ حسابێ
فەریادرەسێ ئوممەتێ پوژمەردی موحەممەد
مەحبووبێ خودائی ب خودا تو ئاشنائی
مەبعووثی ل مەحموودی مقام فەردی موحەممەد
مکسی مە کوشا دەستێ ئرادەت ژ مەوەددەت
لازم ب مەوەددەت بکری حەمدی موحەممەد

رەمزەك ژ نەسیمێ

تەخمیسا شعرەکا مەلایێ جزیری

رەمــزەک ژ نــەســیمێ ل چــەمــەن دا و خــەشــی
ڕابــوو ژ خــەوێ ســەبــزە و شــەبنــەم دوەشــی
چــەنـدی خـەبتـی دل کـو بکـەت سـەیـر و نـەشـی
نێرگزا مەست و خەرامان د سەحەرگەهـ کو مەشی
بــشـکفتی صــفەت غونچــە ژ چــارا ئــەرەشــی

حــورێن د بهــشتێ و پــەری جوملــە جــەمــا تــێن
زوهـرە رەقـصی چـەنـک و چـەغانـە ب غنـا تـێن
غولغـول دکـەڤیـتن چـەمـەنـان تێـک ب نـەوا تـێن
شمـشاد بمـەش سـەوسـەن و سـونبول ب سـەما تـێن
ئـەی سـەروێ خـەرامـان کـو تـو جـارەک بمـەشـی

چین گرتیـە سـربان ژ سـەراسـەر ب کـەف و کـەف
خــوونێ وە دڕێــژن کــو ل شــیران جــەمــدی کــەف
دونیــا بوویــە لــەیــلان ژ لغاڤــان دوەرت کــەف
ڕۆم وعـەجـەمـێ گرتییـە ئوغولـمـە ب صـەف صـەف
جــوهتێ موغــولان هاتنــە جــەنگــێ حــەبــەشــی

وەصفێ د جەمالا تە بوو ئەووەل كو سەبەق دا
تەحسین ژ ئوستادێ كەلامی وە ب حەق دا
باوەر نە مەها بەدرێ ب ئەنگوشتێ دو شەق دا
وەک ذەررە هەرێ سینە ژ مهرا تە شەفەق دا
بوو شوهرەئێ ئافاقێ ب خورشیدێ وەشی
خال و نوقەط و عەنبەر و مسكێ تە فشاندی
یەک نوقطە نەدی کەس قەلەمێ سەهوێ کشاندی
کافوورە کری صەفحە سەوادی نەقشاندی
کی دەستە ژ قودرەت وە کشاندی وە ڕەشاندی
قەوسێ دو هەلالان ل بەیاضێ بڕەشی؟
هندی کو هەبن خووب و ظەریف هەر د غەمێنە
دەر خوونێ جەگەر پارەئێ دەرد و ئەلەمێنە
وەک شەهدە هەبن داعی چ حاجەت قەسەمێنە
چەندان تە بوت و لاتێ نثارێ قەدەمێنە
ئعجاز مەکە ڤێ کو تو ژ نەسلێ قورەشی
گازندە ژ دەرد و ئەلەمان قەط مەکە ئێدی
ئەڤ طالع و بەختێ وە موبارەک تە ل کێ دی
مەحصوولێ مورادێ مە ژ تیرێ ب چیێ دی
ئەی دل ژ کەڤانێ هەلەک ئەختەرمە شەهیدی
مننەت کو تو ئەختەرمەئێ قەوسێ ب وەشی
هەر گەزمەء و ئاور کو ژ چەهڤێن تە ب کل هات
من سینە هەدەف دا بەر و یەک یەک نە بەطل هات

ئاهەک مە نەهشت صەبر وسوکوون بێ تەحەمل هات

دەربا جەگەرێ بوو کو مە ئەڤ نالە ژ دل هات

ما ئاهـ و فغانان دکرت کەس ژ خوەشی؟

بێ کەشتی ل بەر بەحرێ فراقێ ئەرخیم ئەز

خەوفەک مە هەبوو لەو ب وصالێ پەرخیم ئەز

بهنەک ژ وصالێ مە بهیست و کەرخیم ئەز

وەک توولە ل پی مووچە ل دۆرێ چەرخیم ئەز

چخ کرمە حەبیبێ گو: تو ناری بقەشی!

لاغەر د زەمانێ خوە د شعرێ تو عەلائی

چەندی تە هەبن داغ و برین تێکی بەلائی

ڕەنگینی ژ دەرد و ئەلەمان شوبهی وەلائی

(اللـه) چ طەبیعەت بەشەری خوە نە مەلائی

ڤێ جەور و جەفایێ تو پەیاپەی دکەشی

پاشبەند

فەلەك ناكەت د گەل من يارييێ[1]

فـەلـەک ناکـەت د گـەل مـن يـارييێ قـەط
خـەلاص نـابم ژ ئاهـ و زارييـێ قـەط
خـەميـرا مـن ژ مـوهرا مهرخانـە
نـەشـێم ئێـدی بکـم ئنکـارييێ قـەط
دلـێ سـووزەک ژ عـشقێ تـێ نـەبيـتن
ب کێـر ناهێـت بکـەت سـەردارييـێ قـەط
قـەوی مـابم ژ مـەهرِوويـان تـەعـەجـوب
نـەکـەن پـەرواريێ بـێ ئقراريـێ قـەط
د عـشقێ لـەومـە نينـە و نابـت مـونکر
نـەهـن ئاگـەهـ ژ مـەوتـا جـارييێ قـەط
طـەوافـا گـەردەنـێ جـارەک م کربـوو
ژ بيـر ناکـەم ئـەوێ يـەک جـارييێ قـەط
چ سـرر بيـتن ژ وەردان گـەر دناسـی
نـەبـوون عـاجز ژ دامـا خـارييێ قـەط
ب هـەفـت ئاڤـان بـشوويی لاغـەرێ خـوە
مـەکـە دەعـوا خـوە تـو ل زێبـارييێ قـەط

(١) ئەڤ شعرە سەيدا صادق بەهائەددين ئامێدی د کتێبا خۆ (هۆزانڤانێت کورد) دا ئينايە، و ل دويڤ گۆتنا وی وی ئەو ژ دەستڤيسەکێ ڤەگوهاستييە.

ئەز نزانم ئەڤ چ ئاگر بوو؟!

ئەڤ شعرە یا مەلا خورشیدێ مکسییە، کو دبتە پسمامێ مەلا عومەرێ مکسی (لاغەری)، وئەو هەر دو د ئێک عەمری دا بوون، و پێکڤە چووبوونە جزیرا بۆتان بۆ فەقیاتییێ ل مەدرەسا سۆر.. و ناسناڤێ مەلا خورشیدی یێ شعری (بەیاضی) بوو.

ئەز نزانم ئەڤ چ ئاگر بوو ل من دل کر کەباب
هەر وەکی جەهنەم دسۆژت جان و قەلبان پڕ عەذاب
لەشکەرێ دەردان گەها دل شەهنشین وان کر خەراب
پوڕ کرن دەرد و ئەلەم غەم دان ئەوان خوەش کر مەئاب
غەم ل من یا حاضرین یارێ وەفاداران جەلاب
جەرگ و مێلاک کول دبن ژ برینان تێت عەداب
ڤان غەمان دل کر سەرایەک گەر چ خربە مەسکەنە
شاهییان تەرکا مە کر دێم غەم کو مهڤانێ مەنە
من ژ غەمدانێ خوە پرس کر گۆ غەم خەلقێ مەنە
دێ چڕا تەرکا غەمان کەم صادق و یارێ مەنە

مەرکەزا شاهیێ خەرا بت جێترە ئەی (بالکتاب)

تەرک بکەن ڤان شاهییان ئەووەل کوسا کر من مودام
ڕوو ب خەندە گەر وصالەک هاتە پێشبەر من تەمام
ڕۆژا ئەووەل شادی مان بوو پوڕ لەطافەت ئەز غولام
ڕۆژا ثانی دامە بەر پەنجەء و بەر سینە ڕەڤام
وێ دەما شاهی خویا بن تەرک بکەن ژێ بن بەعید
خەف جیگەر پەیکان دنۆشت تێک (إلى یوم الوعید)
دل دسۆژت من ژ دل ب ئاگرێ عشقا جەدید
شافعێ من دلبەرا من قەط نەما من یەک ئومید

من ژ ڤێ شەکوایێ حالم دەرگەهێ مالک رقاب

دەرگەهێ وی (مالک الملک)ێ جهان ئانی ووجوود
خالقێ (کن فیکون)ی عالمێ هەرچی کە بوود
صانعێ داغێ فوئادان عارفێ هەرچی کو بوود
عالمێ ب حالێ مەئی هەرچی عەیانە ئەو ووجوود
ئاگرێ نارێ فراقێ کەت سەرایا شاهییان
شووشەیەک خەمر و شەرابێ نائێت دەست سەد هیڤییان
قەصدا من ئەسوەد حەجەر بوو دوورکرم ژ ڤان حاجییان
باغ و جەننەت چاء و رضوان مەسکەنێ ڤان مکسییان

دێ بەیاضی نوو گرینم سەرخوەش و جاما شەراب

فەرهەنگۆك

(ألست): مەخسەد پێ ڕۆژا ئەزەلییە، ڕۆژا خودێ پەیمان تێدا ژ رحێن مرۆڤان ستاندی، وگۆتییێ: (ألست بربكم؟) ما ئەز نە خودایێ هەوەمە؟ وان بەرسڤ دا: بەلێ.

ئاتەش: ئاگر.

ئاشنا: هەڤال، هەڤناس.

ئاشووب: فتنە، فەساد.

ئاصف: ئاصفێ کوڕێ بەرخیایی، کاتبێ سولەیمان پێغەمبەری بوو.

ئاویز: پاشگرەکە ناڤی دکەتە ناڤێ بکەری، وەکی دل ئاویز ئانکو: دلدار.

ئەختەرمە: هەڤجۆت.

ئەرمەغان: خەلات، دیاری.

ئەز: ل هندەک جهان (أز) یا فارسییە، ئانکۆ: ژ.

ئەزین (أز إین): ژ ڤی.

ئەنگوشت: تبل.

ئین (إین): ئەڤە.

بنگەر: بەرێ خۆ بدێ.

بەسی: گەلەک، پڕ.

بەلاکش: بەلاکێش.

بوود: بوو.

پەرەنگ: پەل.

پەرواز: فڕین.

پەروانە: بەلاتینک.

پەژموردە: غەم، هشک، چرمسی.

پەیکەر: وێنە، تمثال.

تابان: گەش، ئاشکەرا.

تەباه: بەرزە، خراببووی.

تەلاق: هەڤدیتن، روی ب روی بوون.

تەهمتەن: زیرەک، قەهرەمان.

تیت: تۆقا بەربەنێ، ژن بۆ خەملاندنا خۆ ب کار دئینن.

چەترە: سهوانە.

چەسپان: پێڤەنویسیان. لەصقکرن.
چەشم: چاڤ.
چەهرە: دێم.
چوست و چاپوک: ب لەز و بەز.
چون: وەکی.
چووپ: دەپ.
خار: ستری.
خامووش: بێ دەنگ، کز، ڤەمریای.
خەرگەهـ: خیڤەتگەهـ، جهێ بەرفرەهـ.
خەندە: کەنی.
خواهـ: پاشگرە ب ڕامانا داخوازکەری دئێت، جەفاخواە: داخوازکەرێ جەفایێ.
خووب: جوان، ڕند.
داج: تاری.
دلفگار (دل أفگار): غەمگین.
دەبیر: نڤیسەر.
دوخت: دورین.
دۆش ب دۆشان: مل ب مل، ودۆش ب ڕامانا (شڤێدی) ژی دئێت.
دیوانە: دین، شێت.
دێرین: کەڤن.
رەجراج: هژهژۆک.

روخ: ڕوی.
روفات: بەرمایێن کەلەخی، هەستیکێن پێتی.
زەهرا هەلاهل: ژەهرا کوژەک.
زیوەر: خەمل وخێز.
سپاە: لەشکەر.
سرban: کۆما (سرب)ە، ومەخسەد پێ ڕەفاطەیرانە.
سوخت: سوهت.
سورمە: کلێ چاڤان.
سورۆش: وەحی، ئیلهام.
سوڕپەری: وەکی پەییان یامرۆڤ کێش، خودان جاذبییەت.
سیراب: تەر، تێرئاڤ.
سینە: سنگ.
شکار: نێچیر.
شەبنەم: خوناڤ
شەکیبا: صەبر و تەحەممول، حەلیمی.
شوریدە: موشەووەش، دەربەدەر.
شونقار: ناڤێ طەیرەکییە.
طەیرێ نیم بەسمەل: ئەو طەیرێ نیڤ ڤەکوشتی، و (بسم الله) ل سەر هاتییە

ب نیڤیکرن.

عشوە: دەلال، نازکی.

عەرعەر: دارا کاژێ. بەژن زراڤ.

غوطەلی: نقوٚکەر.

فرشتە: ملیاکەت.

فریادرەس: هاریکار، پشتەڤان.

فەرامووش: ژبیرکرن.

فەردای: سوباهی.

کاخ: قەسر.

کشوەر: هەرێم، وەلات.

کلک: قەلەم.

کەباب: گوٚشتێ براژتی.

کەج: خوار.

کەجرەو: لادای، لادان.

کەیبەر: چەقوٚ، کێر.

کولاهـ: کولاڤ.

کولبە: خانییێ گوندی.

کوهەن: کەڤن.

کووب (کوباندن): لێدان، پێکدادان.

گوشاد: بەرفرەهـ.

گوماشتەم: ئەز کرم، ئەز دانام.

گیسوٚ: پرچ.

لاف: دەعوا، گوٚتنا دەڤی.

لەیلان: سەراب.

لولاک: ئەگەر تو نەبای، وئەڤە ئیشارەتە بوٚ وێ حەدیسا بێ بنیات، کو خودێ گوٚتییە پێغەمبەری سلاڤ لێ بن: (لولاک لما خلقت الأفلاک) ئەگەر تو نەبای من دنیا چێ نەدکر.

مرزاق: رمێ کورت.

مشک: مسک.

مهر: ڤیان.

مەراق: حەزکرن.

مەزبوور: نڤیسی.

مهمانە: مێڤان.

مەهدەر: شفاعەت.

مودام: هەرگاڤ.

موردە: مری.

مورغ: طەیر.

موغان: زانایێ دینی یێ زەردەشتییان.

موغبەچە: تێشکێ موغان، ومەخسەد پێ مەیگێرێ گەنجە.

ناتوانم: نکارم، نەشێم.

نافە: کیسکێ مسکێ.

نبال: سەرتیر.

نشاب: تیر.

نهان: ڤەشارتی.

نەبات: شەکر.

نەترک: ڕەنگەکێ خەملا ژنانە.

نەیشەکەر: صلکا شەکرێ.

نومایەد (نمایاندن): ئاشکەراکرن.

نووڕەستە: نوو کەسک بووی.

هنگامە: شەڕ.

هەی هەی: قەرەبالغ.

هوما: طەیرێ ئێغبالێ.

هومایوون: پیرۆز.

یەنگی: تیر.

بەڵگە و دەسنڤیس

بسم الله الرحمن الرحيم وبه نستعين

الحمد لله الذي جعل العلماء ورثة الانبياء فلذا
شبهوا بسراج ظلمات الجهل ونجوم الاهتداء و
الصلوة والسلام على طور التجليات الرحمانية
وعروس المملكة الربانية [illegible] مظهر سر الجود الجزئي
والكلي انسان عين الوجود العلوي والسفلي
وعلى آله الابرار وصحابته الاخيار وبعد فيقول
الذليل الراجي عفو الملك الجليل بن ملا عبد الله
المكي شعبان الحقير العليل المقتدي بالعلماء
العاملين الماهرين والخادم للفحول العارفين
الكاملين لما صاحبنا صاحب الطبع الحليم و
القلب السليم والصدق القويم جعله الرب

الكريم من ورثة الانبياء ووفقه لما يحبه ويرضاه

بالقرآن الحكيم والنبي الذي هو للمؤمنين رؤف

رحيم ملا عمر بن عبد الصمد البنيسي وقرء على عدة

من العلوم النقلية والعقلية فصار عالما فهم الزوج

والمتون وقابلا للتدريس في الفنون فاجزته برواية

مروياتي خاصة وعامة منقولا ومعقولا اصولا

وفروعا كما اجازني العالم العامل والمرشد الكامل

والبارع الورع والسالك الناسك طيب الاعراق

حميدة الاخلاق احسن السيرة نقي السريرة حافظ

اركان الشريعة مقبول اهل الطريقة برهان الحقيقة

محبوب اهل اليقين شهاب الملة والدين سيف الاسلام

والمسلمين فخر المحققين بقية اولياء الله في العالمين

الشيخ درويش الخالدي النقشبندي الفرحي

وو زرائه واحرائه ومن ولاه بشيء من الامور كما
اصلحت الخلفاء الراشدين برحمتك يا ارحم الراحمين
اجزت المجاز وانا البعيد عن الاجازة لولا قدر
ماض وحكم نفاذ الاحقر من كل حقير والاقصى
من الفقير والقطمي شعبان بن ملا عبد الله الملكي
اللهم اغفر لهما ولجميع المسلمين برحمتك يا ارحم
الراحمين والحمد لله رب العالمين
امين

قد وقع الفراغ من تسويد هذه الاجازة في كتم
ربيع الاول في يوم الاثنين
٢٨
١٣٢٤

ديوان العالم الكامل الموافق الملا عمر ... الكسي
النيشي طيب الله ثراه وأحسن مثواه وأفاض علينا
من بركاته وهممه آمين وصلى الله على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

باسمه سبحانه وتعالى

دِلْ بَدْرِ مُنیرە عشقێ گیرا   آیاتِ جَلالە شَوْقِ فیرا
هَرْ دِم رمقا ز ذَوْقِ دیرا   پَرْوانە صِفَتْ مَراقِ پیرا
پیرانە کِرِمْ زِ خَبَّرِ پیرا

بُوسْتانِ جَمالِ گِرْتِ رَوْنَقْ   خَمْلینَە صِنَوْبَر و مَرَوْنَقْ
تَشْبیهِ نُجُومِ چَرْخِ أَزْرَقْ   دیبایِ کَشادْ سَرْ شَبَهْ بَرْقْ
شَهلول و بِنالْ بِە بُلْبُلیرا

خُوشْ وقتَ بِحالِ گَشْت و سَیْران   نیقْ باغْچِهٔ گُلْ بِنَفْش و رَیْحانْ
سَرْمَسْتە زِ تَرکیقْ و عِشْق و حَیْرانْ   أَرْبابِ مَوَدَّتی قە دیرانْ
چَشْمِ شَفَقِ زِ صُحْبَتیرا

هَرْدَمْ دِخیالِ مَنْ نَیْ و مَیْ   مَدْهُوشِ کِرِمْ زِ وَجْدَتی حَیْ
تا یاری بِە بیمو بِە هَیْ هَیْ   بُوسَمْ کَفِ دَسْتِ دُوسْتی بابَیْ
کو عَقْلِ فِراقْ و هِجْرِ دیرا

أَفْ مِکْسی لاغَری کومَسْتە   سَکْرانْ زِ کَوْثَرا أَلَسْتە
یارانْ زِ مَرا کو عَقْدِ بَسْتە   قَطْعا کوتَرداقی أَوْتَرْ سْتە
شَیْدای جُنونە هَرْ دَمیرا

گازندە ردەردو ئەلەمان قط مكه ايدي   آق طالع و بخت ي وه مبارك تركي دي

محصول مرادي مرز نيز بجيبي دي   اي دل ترکقان هلاك اخترمه شهيدي

منت کو توا اخترمه قوس بوشي

هرگرمه ئو اوز توز جهفين تريك هات   من سينه هدف دابر و يك يك نر بطل هات

آهك مر هشت صبر و سكون بي تحمل هات   دربا جگري بو كوه ه اق نالر زد ل هات

ما آه و فغانان ذكريت كسر خوشي

ئي گشتي لبر بحر فراقي ارخيم ازر   خوفك مر هبو لو بو وصالي پر خيم ازر

بهنك ر وصالم ربهبست و كرخيم از   ورك تو له لبي موجه لدو ري جر خيم ازر

جخ كرمه حبيبي كو تو باري بقشي

لاغر دزماني خوه د شعري تو علائي   چندي تر هين داغ و برين تنكي بلائي

رنگيني ر دردو المان شبه ولائي   الله چه طبيعت بشري خوه نر ملائي

في جور و جفائي تو بيا بي دكشي

تمت

دنياجهي درد و جفا كس في نردي ذوق وصفا

لو را نماز بو مصطفى ئز ر دي تركي گا نر نده كم

عبدالمجيد الكسي

تمت

هذه القصيدة من مقالة العالم الكامل الاستاذ الفاضل الملا خورشيد المكسى الملقب ببياضى وهو من اقارب ملاذنا وملجئنا ومولانا الوامق صاحب ديوان الاغرى الاستاذ الملا عمر العاشق الملقب بلاغر المكسى رحمهما الله تعالى وايانا بجاههما وافاض علينا من بركاتهما وعشقهما القدسية آمين
بجاه سيد المرسلين نبينا محمد صلى الله عليه وعليهم وآلهم واصحابهم اجمعين آمين.

أز نزانم أقچه آگر بولمن دلكر كباب	هر وكى جهنم دصوترت جانو قلبان بر عذاب
لشكرى دردلن گهما من دلشهنشين وانكر خراب	پر كرن درد والم غم دان أوان خوش كرم آب
غم لمن يا حاضرين يارى وفادارن جلاب	جر گك وميلاك كل دبن ترسريان تيتن عذاب
قان غمان دلكر سرايك گرچه خربه مسكنه	شاهيان تركامركن ديم غم كو مهقانى منه
من تر غمدان خوه پرس كره گو غم خلق منه	دى چراتر كا غمان كم صادق و يارى منه

مركزا شاهى خرابت چيتر أى بالكتاب

ترك بكن قان شاهيان أوّل كسا كرمن مدام	روبه خنده گر وصالك هاتر پيش بر من تمام
روتر أوّلى شادى مان بو ير لطافت أزغلام	روتر ثانى دامر برپنجهٔ وبر سينه رقام
وى دما شاهى خويا بن ترك بكن ترى بن بعيد	خوجيكس پيكان دنوشت تيك الى يوم الوعيد
دل دصوترت من ز دل بأگرى عشقا جديد	شافع من دلبر امن قط نمامن يك أميد

من ترقى شكواى حالم درگهى مالك رقاب

جهێ مەدرەسا میر حەسەن وەلی ل مکسێ

گۆڕا میر حەسەن وەلی ل مکسێ ب رەخ مەدرەسا وی ڤە

ئەو شکەفتا سەرەکانییا ئاڤا مکسێ ژێ دەردکەڤت

(مکسێ) وارگەهێ فەقییێ تەیران و لاغەرێ عاشق

ناڤەرۆك